Doğan Kardeş

Eylül 1964 ★ 125 Kuruş

FIRÇA KUYRUKLAR

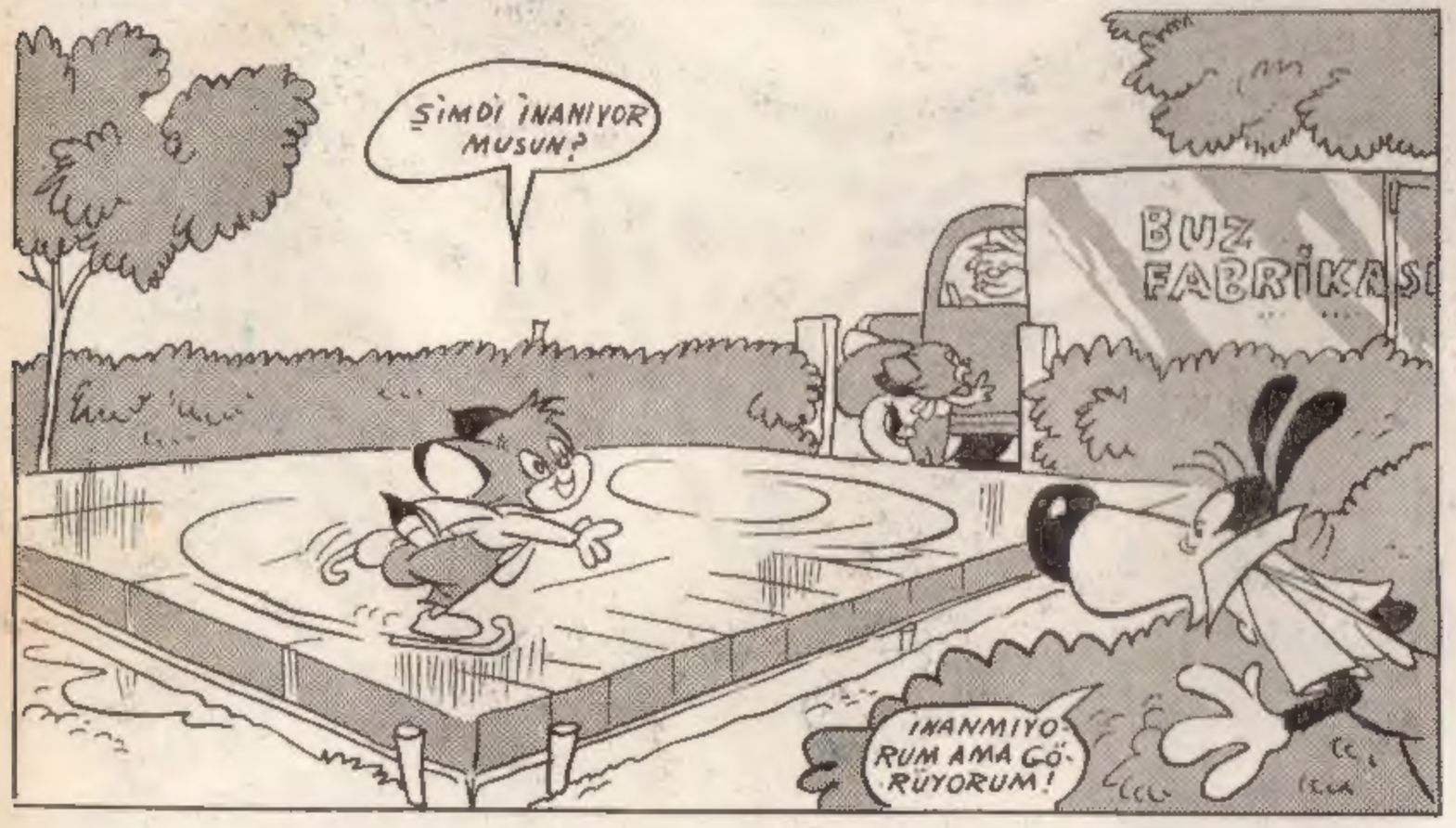

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 546 Eylül 1964

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Umumi Neşriyat Müdürü: Vedat Nedim Tör ✱ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✱ Yazı İşleri Bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misil ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A.Ş. Basımevi

Fiilî baskı tarihi: 26 Ağustos

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Bahar Yarışmalarının sonuçları

Bahar yarışmalarımızı kazanan kardeşlerimizi 5. sayfamızda ilân ettik. Kendilerini bu başarılarından ötürü candan kutlarız. Derece alan yazıların bir kısmını bu sayımızda okuyacaksınız. Diğerlerini de önümüzdeki sayılarda yayınlamaya çalışacağız.

●

7. HALK OYUNLARI BAYRAMI

Yapı ve Kredi Bankası'nın 20. yıldönümü münasebetiyle Açık Hava Tiyatrosunda düzenlenen 7. Halk Oyunları Bayramı bu yıl pek parlak oldu.

Yurdumuzun çeşitli bölgelerinden en seçkin ekiplerle birlikte Hindistan, Yugoslavya ve Romanya da bu bayrama katıldılar. Bu bakımdan gösteriler uluslararası bir nitelik kazanmış oldu.

İki ayrı program halinde noksansız bir şekilde düzenlenen Halk Oyunları Bayramı'nı gündüz ve gece olmak üzere 10 gün süreyle binlerce meraklı seyretti ve unutamıyacağı dakikalar yaşadı.

●

OKULLAR AÇILIRKEN

Artık yaz aylarını geride bırakarak güz aylarına ve okul mevsimine girmiş bulunuyoruz. Ders yılına başladığımız ilk günden itibaren programlı çalışırsak, derslerimizi günü gününe hazırlarsak ve en önemlisi sıhhatimize de gereği gibi dikkat edersek ders yılı sonunda yüzümüz güler ve tatile neşe ile gireriz.

●

MÜJDE!

Doğan Kardeş gelecek sayıdan başlıyarak yeniliklerle çıkıyor. Doğan Kardeş'i bu yeni haliyle çok daha beğenecek ve seveceksiniz. Bekleyiniz!.

TATİL POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben senin, seni çok seven okuyucularından birisiyim... Sana ilk çıktığın yıldan beri aboneyim. Senden o kadar memnunum ki tarif edemem. Doğan Kardeş; seni içten gelen bir sevgiyle seviyorum. Çünkü sen bana bilgilerin en iyisini veriyorsun. Lâf aramızda ya ben, hiç şiir yazmasını, karikatür yapmasını sevmem, fakat sana abone olan kardeşler bir çok şiir yazıyorlar sen de bunları yayınlıyorsun. Ben bu şiirleri okudukça, karikatürlere baktıkça bana bir gayret geliyor. Son zamanlarda da kendi kendime söz verdim ben de İdil Özerdem kardeş, Çiğdem Sarısözen abla gibi olmaya çalışacağım. Ben bu sene 5. sınıfa geçtim. Özel Ayas Koleji'nde okuyorum. Koleje bu sene başladığım halde kısa zamanda kendimi etrafımdakilere sevdirdim, ben çiçek meraklısıyımdır, sonra kitaba da ilgi duyarım. Tabiî ki sizin öğrettiğiniz gibi eli tabanca tutan gangster kitapları okumam. İnşallah bu mektubumu beğenirsiniz de mecmuaya basarsınız. Sevgilerimle.

Lâle Tuncel — **ADANA**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben seni çok seven bir okuyucunum. Derginden başka, bu tatil, Kurtları Yıldıran Kış ile Sincaplı Kız'ı okudum. Okul açılana kadar daha okuyacağım kitapların da var. Yalnız şimdi vaktimin büyük bir kısmını gazetelerden Kıbrıs olaylarına ait haberleri okumakla geçiriyorum. Oradaki Türklere yapılan kötülüklere çok üzülüyorum. Şehit Ağabeyim Cengiz Topel'i evimizden bir kimse kadar çok seviyor ve ona yakınlık duyuyorum.
Sana ve bütün Kıbrıslı Türklere sonsuz sevgi ve selâmlar.

Fatih Türkcan — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben ikokul 3. sınıf talebesiyim. Okulumu ve öğretmenimi çok seviyorum. Sana ben de abone oldum ve bazı arkadaşlarıma tavsiye ettim. Kütüphanemin en güzel köşesini sana ayırdım. Okumayı çok sevdiğim için seni her ay dört gözle bekliyorum. Hoşça kal Doğan Kardeş.

Yasemin Özduman — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Sana 2 yıldır abone olmama rağmen bir kerecik olsun mektup göndermediğim için özür dilerim. Kabahat benim değil, vaktim olmadı. Ben bir Doğan Kardeş mümessiliyim. Vazifem Doğan Kardeşe yeni yeni aboneler bulmak olduğunu bildiğim için bu vazifemi yerine getirmeye çalışıyorum. Sana yeni yeni aboneler bulacağıma eminim. Bu sene ilk okul V. sınıfa geçtim. Derslerim çok iyi. Her sene sınıfımı birincilikle geçiyorum. Okul müdürümüz, mükâfat olarak her sene Doğan Kardeş yayınlarından kalın, büyük kitaplar veriyor. Bunların hepsi senin sayende.
Saygı ve sevgilerimle.

Viki Çiprut — **İSTANBUL**

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben senin Adana'daki bir okuyucunum. Sana 1960 yılının Ağustos ayında abone oldum. Seni dört yıldır okuyorum. Bilgilerini ve hikâyelerini çok beğeniyorum. Her ay postacının seni getirmesini dört gözle bekliyorum. Bu yıl dörde geçtim. Hoşça kal sevgili Doğan Kardeş.

Özden Gökgücü — **ADANA**

BAHAR YARIŞMAMIZI

★ ★ ★ KAZANAN KARDEŞLER ★ ★ ★

Bu yıl açtığımız «Bahar Yarışmaları» kardeşlerimizin çok ilgisini topladı. «Suçlu Kim?» ve «Gönüllü Röportajcılar» yarışmamıza yüzlerce kardeş katıldı. Bunlar arasında yaptığımız seçmede aşağıda adları yazılı olan kardeşlerin eserleri derece aldı. Yarışmaya katılan bütün kardeşleri çalıştıkları ve faydalı bir işe zaman ayırdıkları için candan kutluyoruz. Birer Doğan Kardeş kitabı kazanan kardeşlerin kitapları adreslerine yollanmıştır.

★ ★

SUÇLU KİM?

Birer Doğan Kardeş Kitabı Kazananlar:

Nurhayat ÖZBAYRAÇ - İZMİR
Deniz AKÇALI - DENİZLİ
Kemal PAYAT - İZMİR
Ayşen ORHON - ANKARA
Ayten KAYNAR - İSTANBUL
Oya ZÜMBEK - İSTANBUL
Sıdıka DURMUŞ İSTANBUL
Nevbahar ÖZKAYALAR - AYVALIK

Yazıları Beğenilenler:

Mehmet KIYIK - ESKİŞEHİR
Orhan KULAÇ - TRABZON
Esat PEKAKAR - İSTANBUL
Erdinç ERCAN - ANKARA
Avni ARANYA - İSTANBUL
Deniz ESKİN - M. K. PAŞA
Melih ERDOĞAN - ESKİŞEHİR

★ ★

Röportaj Yarışmamızı Kazananlar

Mehmet GÜNSÜR - İSTANBUL
Erol ÜNAL - BANDIRMA
Ahmet İLTERBERK - İSTANBUL
Ülker ARIKAN - ANKARA
Hüseyin DİRİÖZ - ANKARA
Cengiz VARLIK - MERSİN
Selma ERSES - İSTANBUL
Kerim UZUNLAR - İSTANBUL
Oya ZÜMBEK - İSTANBUL
Ahmet GİRGİN - İSTANBUL
Sıdıka DURMUŞ - İSTANBUL

Yazıları Beğenilenler:

Ayşen ERDİ - SAKARYA
İhsan Z. ALTINGÖVDE - TOKAT

AYIN YAZISI

OKUL ÇAĞI VE ARKADAŞLIK

Sevgili okuyucular,

Eylül ayı, bütün çocuklar için önemli bir devredir. Çünkü bu ayın ikinci yarısında yeni ders yılı başlayacağından, daha ilk günlerden itibaren okul ve onunla ilgili birçok problemler düşüncelerinizde yer alır. Bütünleme sınavlarına girenlerin durumu bu ayda belli olur, okul değiştirecek çocukların kayıt işleri yapılır, okul için lüzumlu olan giyim eşyası, çanta ve okul kitapları gözden geçirilir, eksikler tamamlanır ve yeni devre için tasarılar kurulur. Böylece tatil günlerinin bütün güzelliğine, rahatlığına rağmen gitgide yavanlaşan akışına yeni bir heyecan bir çeşni katılır.

«Bakalım bu sene bize nasıl bir öğretmen gelecek? Ne gibi yeni dersler öğreneceğiz? Acaba bu yıl okuldaki başarım nasıl olacak?» gibi düşünceler, «Bu yıl derslerimi hep günü gününe hazırlayacağım, kitaplarımı daha temiz tutacağım, yazımın daha düzgün olmasına çalışacağım, matematikten daha iyi bir not almaya gayret edeceğim,» gibi niyetler sık sık içinizden geçer.

Şüphesiz okula yeniden başlamasını sabırsızlıkla beklemenizin en başlıca sebeplerinden biri de, birkaç ay ayrı kaldığınız okul arkadaşlarınıza kavuşmak arzusudur. Herhalde bu arkadaşlarınızdan bir kısmı ile aynı mahallede oturmanız dolayısiyle tatil süresi boyunca da görüşebilmiş, buluşup oynayabilmişsinizdir ama, ne de olsa günleriniz okuldaki gibi hep birarada, neş'eli, heyecanlı, hayat dolu bir topluluk içinde geçmemiştir. Herbiriniz bir tarafa dağılmış, ayrı çevrelerde, ayrı konularla uğraşarak vakit geçirmişsinizdir.

Sevgili çocuklar, okul çağının en güzel, en değerli taraflarından biri, bize bir toplum içinde yaşamayı, ona uymayı öğretmesi, çeşitli insanlar tanımamızı sağlaması ve birçok arkadaşlar kazandırmasıdır. Okulda çok defa bütün bir ömür devam eden dostluklar kurulur. Oradaki yaşantılarımız ilerdeki bütün hayatımız üzerinde etkilerini gösterir. Bunun için okul hayatına ve arkadaşlarımızla olan ilişkilerimize ne kadar önem verilse yeridir.

Okulda karşılaştığınız, aynı sırada yanyana oturduğunuz çocukların hiçbiri ötekine benzemez. Nasıl yüzleri, vücut yapıları başka başka ise, huyları, alışkanlıkları, davranışları da birbirinden farklıdır. Bu sizi okula ilk başladığınız zaman herhalde biraz şaşırtmıştır da... Çünkü meselâ birinin şakadan saçını çektiğinizde, o size ters ters bakmış, belki ağlayıp sızlanarak öğretmene şikâyet etmiş veya suratınıza öfke ile bir tokat atmış, bir başkası ise gülerek size dilini çıkartmış veya başka bir muziplikle karşılık ver-

miştir. Sonra sonra, gün geçtikçe sınıf arkadaşlarınızın huylarını tanımış, onlara karşı nasıl davranmanız gerektiğini öğrenmişsinizdir. Meselâ: «Ayşe alıngandır, hemen insana gücenir. Mehmet öfkelidir, kızdırmaya gelmez, Nermin ise şakadan anlar, neşelidir, her an herkese muziplik yapar. Ömer inatçıdır, insana hep kendi fikrini, kendi isteğini kabul ettirmeğe çalışır,» tarzında yargılara ulaşmış ve çeşit çeşit çocuklar arasından kendi davranışlarınızla en iyi bağdaşabilecekleri arkadaş olarak seçmişsinizdir. Öte yandan sizinle birlikte okula devam eden diğer çocuklar da zamanla huylarını biraz değiştirirler. Meselâ: Ayşe her söze alınmamayı, Mehmet öfkesine gem vurmayı, Nermin her an herkese şaka yapmamayı, Ömer fikirlerinde fazla ayak dirememeyi öğrenir. Zaten bunu öğrenmezlerse, arkadaşları ile geçinemezler, her an etraflarındaki insanlarla çatışma ve huzursuzluk içinde olurlar. İşte okul hayatının bize kazandırdığı en değerli hayat dersi de budur: Toplum içinde yaşamayı, başka insanlara uymayı, zamanı gelince kendimizden fedakârlık etmeyi, bencil alışkanlıklarımızdan vazgeçmeyi öğrenmek... Bu derse ait sınavımızı da bütün hayatımız boyunca veririz. Yaşadığımız çevredeki insanlarla iyi geçiniyor, sevgi, saygı, ilgi görüyorsak, okulda başlayan toplumsal hayat dersini başarı ile öğrenmişiz demektir.

Fakat önemli olan nokta sadece başkaları ile iyi dostluk kurabilmek değil, herşeyden evvel arkadaşlarını iyi seçebilmektir. Çünkü iyi insanlarla arkadaşlık etmek insana ne kadar faydalı ise, kötü insanlarla ilişki halinde olmak da o derece kötü sonuçlar verir. Bazı insanlar, kendilerine olan aşırı güvenleri, atılganlıkları, dikkati çeken davranışları ile bir toplum içinde kısa zamanda parlar, sivrilirler, etraflarında bir sürü insan toplarlar. Fakat bu mutlaka toplum içinde faydalı bir uzuv, iyi ve olumlu etkiler yapan bir kimse olduklarını göstermez. Bazı sessiz, sakin, gösterişsiz insanlar ait oldukları toplum için daha değerli, daha faydalı olabilirler. Onun için seçeceğiniz arkadaşlar hakkında bir yargıya varırken sadece dış görünüşe, gösterişli davranışlara kapılmamağa dikkat edin, insanların içinde gizli olan ve ilk bakışta göze çarpmayan değerleri keşfetmeğe çalışın. Şunu da unutmayın ki, derslerde üstün bir başarı gösteren, parlak zekâsı, her alandaki geniş bilgisi, özel kabiliyetleri ile dikkati çeken bir çocuk ne kadar değerli ise, arkadaşlarına yardım eden, zayıfları destekleyen, herkesin derdine koşan, dargınları barıştıran, öfkeliyi, üzüntülüyü yatıştıran duygulu bir çocuk da aynı derecede değerlidir. Bazı çocuklar kuvvetli kişilikleri olan kimselerin çekici kuvvetine kapılırlar, onların etkileri altında kalırlar. Fakat acaba bu kuvvetli kişilik sahibi olanların etkileri her zaman iyi midir?

Kuvvetli kişilik sahibi olan kimseler bazan cesaretlerini, birşeyler başarmak dürtülerini hiç de olumlu, faydalı, topluma yararlı alanlarda kullanmıyorlar. Toplum düzenine karşı isyan etmek, büyüklere zıt gitmek, bütün kurallara meydan okumak, gibi davranışlar gösteriyorlar ve bununla bir marifetmiş gibi övünüyorlar. Halbuki asıl marifet, varolan bir düzeni bozmak, yıkmak değil, onu daha iyiye götürmek, yükseltmek, ona birşeyler katmaktır. Bunun için arkadaşlarınızı titizlikle seçin. Kuvvetli kişilikleri olanlara kapılıyorsanız, bunların kişiliklerini olumlu yönlere harcamalarına ve geliştirmelerine dikkat edin. Öte yandan da silik kalmış, çekingen, kişilikleri zayıf, başkaları ile arkadaşlık kurmakta güçlük çeken çocukları bir kenarda bırakmayın, onlara ilgi ve yakınlık gösterin, cesaret verin, teşvik edin. Sadece parlak ve gösterişli çocukların peşisıra sürüklenmeyin. Öylelerin arkadaşları zaten çoktur. Yalnız kalmış, arkadaş bulamamış çocukları bu yalnızlıkları içinden çekip alabilirseniz, onların çekingenliklerini yenmelerine yardım edebilirseniz hem bir iyilik yapmış, hem de bir dost kazanmış olursunuz. Hele aranızda sakat, hastalıklı veya doğuştan kusurlu çocuklar varsa, onlara daha büyük bir ilgi göstermelisiniz. Bu ilgi onlara mutsuzluklarını hissettirecek, acıma hissinizi belli edecek şekilde olmamalı tabii. Şunu bilmelisiniz ki bir yönden eksiği veya zayıf tarafı olan bir kimse, başka bir yönden üstün ve kuvvetlidir. Meselâ kambur veya topal bir çocuk, bacakları sağlam bir çocuktan daha zeki ve kabiliyetli olabilir. Kekeme veya şaşı olan bir çocuk ise ilerde iyi bir müzisyen veya başarılı bir bilgin olarak ün salabilir. Onun için hiç kimseyi küçük görmeyin, aksine ona kuvvetli ve üstün taraflarını bulmak, ortaya koymak ve geliştirmekte yardım edin, destekle-

(Devamı Sh. 9 da)

Yüzyıllar Boyunca Haberleşme

Maraton koşucusunun hikâyesini herhalde hepiniz duymuşsunuzdur. M.E. 490 yılında Yunanlılar ile Persler arasında kanlı bir savaş başlamıştı. Yunan kumandanı Miltiades Persleri Maraton civarında bozguna uğratınca bu mutlu haberi Atina'ya ulaştırmak için bir haberci gönderildi. Haberci Maraton'dan Atinaya kadar olan 42,5 km. lik yolu durup dinlenmeden aştı ve zafer müjdesini Atinalılara duyurduktan sonra cansız olarak yere yığıldı. İşte fedakâr habercinin bu başarısını anmak için bugün hâlâ Olimpiyadlarda bir Maraton koşusu tertiplenir.

Bugün artık önemli bir haberi bir yerden başka bir yere ulaştırmak için nefes nefese koşmak zorunda kalan habercilere ihtiyaç kalmamıştır. Telsiz, telgraf, telefon, radyo ve nihayet televizyon sayesinde çok uzak yerlere en kısa bir zamanda haber ulaştırmak hattâ sesimizi duyurmak bile mümkündür. Fakat tekniğin bu kadar ilerliyebilmesi binlerce sene sürmüştür ve bu kolaylıklar henüz pek kısa bir zamandan beri vardır.

Modern haberleşme araçları icad edilmeden önce de insanlar uzak bir yere en kısa bir zamanda bir haber ulaştırabilmek için çeşitli usuller kullanırlardı. Fakat bu haberler çok defa sadece evvelden kararlaştırılmış işaretlerden ibaretti. Meselâ Amerikadaki kızılderililer uzakta bulunan bir kabileye veya kendilerinden olan bir topluluğa düşmanın veya herhangı bir tehlikenin yaklaştığını duman işaretleri ile bildirirlerdi. Bunun için yüksek bir tepede bir ateş yakılır ve çıkan duman ile haber verilirdi. Geceleri ise duman yerine ateşin alevleri ile işaret verilirdi. Bugün de hâlâ denizcilerin kullandıkları ışık işaretleri bu eski haberleşme usulünün devamından ibarettir.

Başka bir haberleşme tarzı da sesle haberleşmedir. Afrika yerlilerinin «tamtam»ları bunlara birer ör-

★ Tatilde boyunuz bakalım kaç santim uzayacak? Kontrol ediniz! ★

nek teşkil eder. Güney denizlerindeki adalarda da uzak bir yere ses ulaştırmak için bazı deniz hayvanlarının boru şeklindeki kabukları kullanılır. Gemilerde de hâlâ buna benziyen ses boruları kullanılmaktadır. Bunlar sesi kuvvetlendirir ve daha uzaklara yayılmasına yardım eder.

İlk defa Çinde kullanılan bir haberleşme tarzı da güvercinlerle mektup yollamaktır. Bu usul Çinden Arabistana, oradan da Avrupaya geçti. Günümüzde zevki için güvercin besleyen insanlar pek çoktur.

Cengiz Han geniş ülkesinin bir ucundan öbür ucuna atlılarla haber yollardı. Bu atlılar yolda hayvanın sırtında uyurlar, gece gündüz durup dinlenmeden yola devam ederler, atın kuvveti tükenince, başka bir atla değiştirirlerdi. Haberciyi yolundan alıkoymak büyük bir suç sayılırdı ve bu suçun cezası çok ağırdı. Romalılar da ülkenin her tarafına kolayca haber ulaştırabilmek için yolların düzgün olmasına çok önem verirlerdi. Avrupada Romalıların yaptığı yollar devrin en mükemmel yapıtlarındandı. Romalıların kullandığı başka bir usul de tepelerin üzerine kurulan haberleşme kuleleri idi. Bu kulelerden askerler birbirlerine meş'alelerle işaretler verirlerdi. Günümüzde bütün modern teknik haberleşme araçlarının yanında basit haberleşme araçları da kullanılmakta devam ediyor. Gemicilerin bayraklarla birbirlerine işaretler vermesi ve birtakım haberler ulaştırması buna bir örnektir.

OKUL ÇAĞI ve ARKADAŞLIK

(Baştarafı Sh. 6 da)

yin. Bazı kimseler, birarada yaşadıkları insanların zayıf bir noktasını bulup onu herkese bildirmek ve alay konusu etmekten zevk duyarlar. Bu dürüst bir hareket değildir ve aslında tamamen yersizdir. Aslında bu gibi kimseler, yani başkalarını küçük düşürmekten ve incitmekten zevk alanlar, bir insanda bulunabilen en büyük eksikliğe ve kusura sahiptirler ki, o da anlayış, hoşgörü ve iyi niyet yoksunluğudur. Aranızda böyle arkadaşlar varsa, onları doğru yola yöneltmeğe çalışın ve bu hareketlerinin önünü alın.

Gerçek arkadaşlık demek, yardımlaşmak, dayanışmak ve birbirini destekleyerek iyiye götürmek demektir. Dünya üzerindeki barış ve düzen de bütün insanlar arasında gerçek bir arkadaşlık duygusunun gelişmesine bağlıdır. Doğan Kardeş bunu bilmenizi, arkadaşlıklarınızı bilinçli olarak kurmanızı ve bu üstün amaçla geliştirmenizi diliyor.

★

SUÇLU KİM?

★

«— Bak Ayşe, bugün iki müşterimiz gazete almadığını söyledi. İki müşterimiz de bırakmadığımız halde bize gazeteler için teşekkür etti. Bu nasıl oldu? Merak ediyorum. Biliyorsun, bunları sen dağıtmıştın. Sakın bir yanlışlık yapmayasın.»

Ayşe, Kıral'ın muzipliğinden habersiz, vazifesini tam yaptığına kani idi. Vicdan huzuru içinde bulunuyordu. Bu bakımdan telâşlanmadı, heyecan eseri göstermedi ve «Bilmem, ben de anlayamadım, ağabey» diye cevap verdi. Sonra da anlattı:

«— Her zamanki gibi bütün kapılara gazete bıraktım. Hattâ hiçbirini ihmal etmediğime o kadar eminim ki. Kıral da bana yardım etti. Yarın daha dikkatli olurum, ağabey. Belki de ne olduğunu anlarız.»

Kardeşinin bu saf sözleri, Ahmet'in şüphelerini kafasından silmişti. O da bu işin nasıl olduğunu merak ediyordu. Her şeye rağmen şimdilik kardeşine bir şey vermemeye, ertesi güne bırakmağa karar verdi.

Gece Ayşe de, Ahmet de rahat uyumadılar. Hep karışan gazeteleri düşündüler.

Nihayet sabah olmuş, her ikisi de sokaklarına, gazete dağıtmağa gitmişlerdi. Ayşe, gazete dağıtırken bir tane de Kıral'a verdi. Bu sırada Kıral'ın diğer kapıdan gazeteyi alıp başka kapıya bıraktığını gördü. Hiç sesini çıkarmadan Kıral'ın aldığı kapıya bir gazete daha bıraktı. Böylece işin esası çözülmüştü. Ağabeysinin kendisinden şüphelendiğine dair içinde doğan endişe de böylece ortadan kalkmıştı. Ağabeyine durumu anlatmak için gazeteleri büyük bir heyecan içinde dağıttı. Bu arada Kıral, üç kapıya daha gazete koyarak onlara yeni müşteri bulmuştu.

Ayşe, Ahmet'le buluşunca olanları anlattı. Bu sırada yanlarında bulunan Kıral kuyruğunu sallamaktaydı. Kardeşinin kendisine tuzak hazırlamadığına artık kanaat getirmiş olan Ahmet, onu sevgiyle okşadı. «Üzülme, kardeşim Kıral sayesinde yeni müşteri bulduk. Senin haftalığını bir lira yapıyorum.» dedi. Ayşe sevinçten çılgına dönmüştü. Bundan sonra yeni müşterilerini yine pastahanede kutladılar ve bu arada Kıral'ı da unutmadılar.

Hep beraber evlerinin yolunu tutarken Ayşe, ağabeyinin ikazı üzerine bir daha Kıral'ın hareketlerine dikkat edeceğine dair söz veriyordu.

Nurhayat ÖZBAYRAÇ

★

«Bak Ayşe, doğru söylersen senin haftalığını 15 kuruşa çıkaracağım. Ben abonelerin gazetelerini günü gününe kapılarına bıraktığım halde, iki müşterinin şikâyeti beni üzdü.» Ayşe bu yanlışlığın neden ileri geldiğini bilmiyordu:

«Ağabey, ben hiç sana yalan söyledim mi?» dedi.

Ahmet düşündü. Hakikaten Ayşe ona hiç yalan söylememişti. Dondurmalarını yedikten sonra oradan ayrıldılar.

Ertesi sabah her ikisi de gazetelerini dağıtmaya başlamışlardı. Kıral Ayşe'nin yanından hiç ayrılmıyordu. Ahmet bir taraftan gazeteleri dağıtırken bir taraftan da Ayşe'nin kendine bir oyun oynadığına inanıyordu. Bunun için işini bırakıp Ayşeyi kontrola çıktı. Gazetelerini alamadıklarını bildiren müşterilerin evlerinin bulunduğu yere koştu. Yıkık bir duvarı kendine siper edinerek evleri gözetledi. Ayşe kapı kapı gazeteleri dağıtıyordu. Fakat Ahmet bir de baktı ki, gazete dağıtma oyunundan zevk alan kıral bunların bazılarının yerlerini değiştiriyordu. Bunun üzerine durumu anlıyan Ahmet koşarak Ayşeyi kucakladı ve haftalığını 100 kuruşa çıkardığını müjdeledi.

Deniz AKÇALI

★

«Bak Ayşe zihnimi kurcalayan bir şey soracağım sana, sen gerçi bana iki müşteri kazandırdın ama bazı müşteriler de gazetelerinin verilmediğinden şikâyet ettiler. Ne demek oluyor bu?»

Ayşe hayretle ağabeyine baktı. «Acayip şey!» dedi yavaşça. «Ağabey sakın benden şüphe etme, ben böyle birşey yapmam, dediğime inan.» Ahmet kardeşinin yüzüne baktı hakikaten kardeşi doğru söylüyordu.

«Neyse, unutalım bunu» dedi. «Şimdi öbür müşterilerin gazetelerini götürelim.» Bu sırada Ayşe Kıral'a bir parça pasta attı. Köpeğin bunu öyle komik yeyişi vardı ki. İkisi de kahkahayla güldüler. Ayşe, «Yüzüne gözüne bulaştırdın. Bir palyaçoya benzedin.» dedi köpeğe. Sonra üçü birden pastahaneden çıkarak işlerine koyuldular. Ahmet bisikletinin arkasına Ayşeyi, Ayşe de ku-

cağına Kıral'ı aldıktan sonra yola çıktılar. O günkü işleri «Altın Sahil» Mahallesinde idi. Ayşe ve Ahmet deniz kenarındaki bu küçük evlerle dolu şirin mahalleyi pek severdi. Bisikletlerinden indiler. Kıral gazete götürmek için sabırsızlanmağa başlamıştı. Ayşe onun ağzına bir gazete verdi ve kırmızı boyalı bir evi gösterdi. «Hadi bakalım koş bugünlük bu kadar» Kopek kuyruğunu sallayarak uzaklaştı. Ayşe ile Ahmet o günlük işlerini bitirdikten sonra evlerine dondüler ve ödevlerini yaptıktan sonra erkenden yattılar. Ertesi gün okuldan çıktıktan sonra gazete dağıtmaya gittiler. İlkönce Zehra teyzelerin kapısını çaldılar. Zehra teyze kapıyı açar açmaz çocuklara çıkıştı. «Yavrum, dün herhalde benim gazeteyi unuttunuz» Ahmet kapıda donakaldı.

Sonra yandaki eve gittiler kapıyı açan genç bayan çocuklara «Dün bana kremalı bir gazete getirmişsiniz» dedi. Ahmet şaşkınlıktan gozlerini iri iri açtı. Bayanın gazetesini verdi. Evin bahçesinden çıktılar. Ahmet aniden bir kahkaha attı. «Buldum!» dedi. «Suçlunun kim olduğunu buldum!» Ayşe heyecanla ağabeyisine baktı «Kım? allahaşkına ağabey söyle, şımdı meraktan bayılacağım!» Ahmet «Kıral!» dedi. Ayşe şaşkınlıktan kekeledi. «Nee! Kıral mı?» Ahmet gülerek «Tabii Kıral ya» dedi. «Hani pasta ağzına yüzüne bulaşmıştı. Biz de gazeteyi ona Zehra teyzelere götürmesi için vermıştık, o götürmüş başka eve vermiş Yaramaz megerse gazeteleri değiştiriyormuş» Ayşe de gülmeye başlamıştı. «Ama her şeye rağmen bize iki müşteri kazandırdı» dedi. Ahmet kardeşine «Ayşe, sen de 1 lirayı hakettın. Haftalığını bir liraya çıkarıyorum» dedi ve hepsi birden güle oynaya evin yolunu tuttular.

Kemal PAYAT

GEMILER NİÇİN YÜZER?

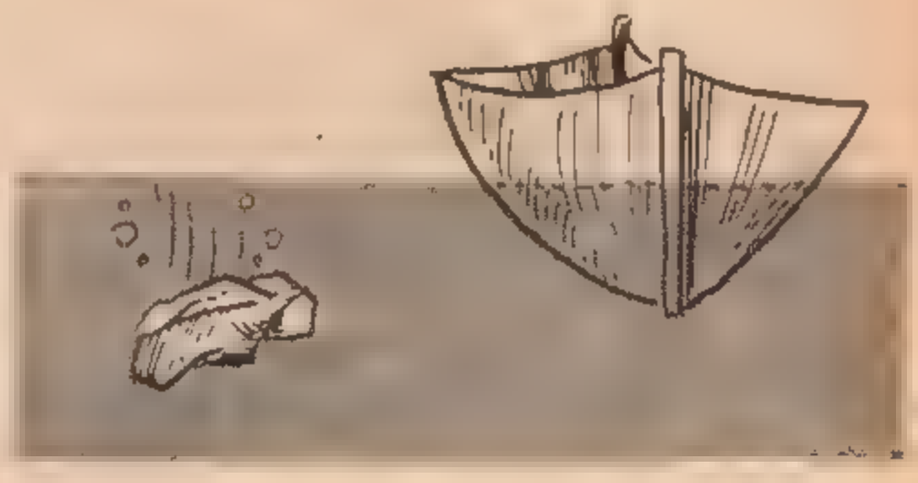

Kocaman kocaman gemilerin su yüzeyinde nasıl durdukları mutlaka aklınızı kurcalamıştır. Bunun nedenlerini ufak bir araştırmayla ortaya çıkarabilirsiniz.

Beş dakikada yapılabilecek basit bir deney:

Hafif maddelerden yapılmış olan cisimlerin yüzdüğünü, ağır olanların da dibe gittiğini bilirsiniz. Suya atılan bir demir parçası batar. Yalnız ne var ki gemilerin büyük bir kısmı demir ve çeliktir. Acaba neden batmazlar?

Çeliğe şekil vermek zor olduğundan onun yerine aliminyum levha veya kalın yaldız kullanarak minik bir kayık yapın. Suya koyunca yüzer. Ama kayığı avucunuzun içinde sıkıştırıp bir top haline getirirseniz hemen dibe gider. Hem kayık, hem de o sonraki top aynı ağırlıkta olduklarından ikisi de eşit kuvvetlerle dibe çekilirler. Aralarındaki başlıca fark şekillerindedir. Kayık daha geniş olduğundan daha fazla yer kaplar ve ötekinden çok daha fazla suyu yanlara doğru iter. İtilen su buna karşı koymaya çalışır. Bu arada da değdiği şeyi yukarı kaldırır.

Aliminyum levhayı sıkıştırıp top haline koymakla ona çok az bir suyla yer değiştiren bir şekil verdiniz. Batmasına sebep suyun kaldırma kuvvetinin topun ağırlığından az olmasıdır.

Suyun kaldırma kuvvetini hissedebilmek için bir tahta parçası alıp bunu su dolu bir kovaya koyun. Tahtayı hafifçe aşağı doğru bastırırsanız, elinizin yukarı doğru itildiğini farkedersiniz. Tahtayı kuvvetle bastırarak suya batırın. Elinizi çeker çekmez yukarı çıktığını görürsünüz. Buna da sebep tahtanın yerini aldığı suyun onu yukarı doğru itmesidir.

Şişirilmiş bir balonu kovadaki suyun içine sokmağa çalışmak da oldukça eğlencelidir. Balon ne kadar büyük olursa yukarı itilme kuvveti de o kadar fazlad r.

Denize girdiğiniz zaman dibe batmayıp da su içinde yüzmenizin sebebi ne acaba?

Vücudunuzun yanlara ittiği su, yani sizi yukarı doğru iten kuvvetle, aşağı doğru iten kuvvet yani ağırlığınız birbirine eşittir de ondan.

KASABAMIZIN KÜÇÜK POSTANESİ

Almancadan Çeviren:
ARMAN ATUF KANSU

YILBAŞINDA eşe dosta bir sürü kutlama kartı yolladım. Bilmiyorum tam olarak ne kadar, belki 1000 tane, belki 100 tane, ama herhalde pek çok! Böyle bayram zamanları posta dağıtıcılarının işi gerçekten hem güç, hem de pek çok; en aşağı, 4 - 5 misli dağıtacak fazla mektupları vardır.

Yılbaşı için kutlama kartlarını kendim yaptım, satın alınanlardan çok daha güzel oluyor. Bir çocuk resmi yaptım, başında postacı kasketi bulunuyordu ve birine mektup veriyordu. Hem posta kartlarını yaptım, hem de çekindim, postahane benim yaptığım bu kartları alır mı diye! Ama korkum boşunaymış; bir kart 14 - 14,8 × 9 - 10,5 sm boyutunda ise, kartın bir yanında alıcının adresi yazılmışsa ve pul da yapıştırılmışsa, postahanenin bunu kabul etmemesine sebep yokmuş. Ama herşeyden önce adresin doğru dürüst yazılması gerekmiş.

Örneğin:

«Bay Herbert Huber
Dünyanın en aptal adamı
Hamburg»

diye bir adres yazılmışsa, elbet bu kart veya mektup bir alıcıya gitmez. Tersine postacı bunu yazanı, bu budalaca yazıyı kimin yazdığını arar.

Herşeyi öğrenmeğe meraklı olduğum için, yapmış olduğum kutlama kartlariyle birlikte bizim kasabanın postahanesine gittim. Tabii doğruca gişeye gitmedim, daha iyi öğreneyim diye, Müdürün odasına gittim. PTT Müdürü beni çok güleryuzle karşıladı. 1932 yılından bu yana, yani 32 yıldır bu postahanede çalışırmış. O zaman 14 yaşındaymış ve tam 99 delikanlı başvurmuşlar Postahaneye girmek için, içlerinden yalnızca 3 ü işe girebilmiş. Bu üç delikanlının işe girmesi önemli bir olaymış o zaman! Hattâ kasabamızın küçük gazetesinde bir yazı bile çıkmış «Pek az rastlanan saadet» adı altında! Bugün ise hiç de böyle değilmiş, 50 dağıtıcılık için ancak 20 kisi başvuruyormuş.

«O zaman,» diye anlattı Müdür, «Postahaneye girmek için yapılan sınavlar da güçtü. Hiç unutmam, ufak ufak taşlardan yapılmış bir mozayik bulunan bir odaya bizi aldılar. Masanın üzerinde duran bu mozaiki tüm dağıttılar, sonra bize yeniden düzenlettiler. Çabucak yapıp yapmıyacağımızı deniyorlardı. Öyle ya sabah erkenden gelen mektupları çabucak adreslerine göre düzenlemek, sıralamak gerekiyordu.»

Müdur, eğer bir postahanede işlerin nasıl yapıldığını görmek istiyorsam, sabah erkenden, saat 4.45 de Postahaneye gelmem gerektiğini söyledi.

O gün sevinçle eve gittim. Annemden babamdan izin aldım, çalar saati ayarladım, erkenden yattım. Ertesi gün de zamanında kalkıp yola koyuldum. Postahanenin önünde posta dağıtıcısı, komşumuz Bay Graf beni gulerek karsıladı. Bu sırada sarı boyalı posta kamyoneti de geldi, posta çuvallarını bıraktı. Bay Graf'dan başka 13 dağıtıcı daha vardı. Çuvalların içindeki mektupları bir masanın üzerine boşalttılar, postayı ayırmaya başladılar. Öylesine çabuk ayırıyorlardı ki şaşarsınız. Bir mektubun hangi dağıtıcıya ait olduğunu hemen bilemezlerse, duvardaki bir listeye bakıp hemen buluyorlardı. Dağıtıcılardan biri bir mektubun üzerindeki adresi yüksek sesle okudu: «Bay Mario Settemberini, Alkol Yapımevi, Münih». Dağıtıcıların hepsi

(Devamı S. 15 de)

BİR ÇADIR KURALIM

HERHALDE hepiniz şimdiye kadar birkaç defa okulunuzla, arkadaşlarınızla veya ailenizle bir kır gezintisi yapmışsınızdır. Bu gezilerde bazan bir kır gazinosu hedef olarak seçilir, bazan bir dere kenarı, göl veya deniz kıyısı, çayır ortasında bir ağaç kümesi veya orman içinde kuytu, sakin düzlük bir yerde vakit geçirmekle yetinilir. Zaman zaman insan uygarlığın sağladığı kolaylıklardan, rahatlıklardan uzak olmaya çok basit şartlarla, tabiat içinde ilkel insanlar gibi yaşamaya heves eder. Şüphesiz siz de denemişsinizdir, kırda yenilen ekmek peynir, şırıl şırıl akan bir çeşmeden içilen su insana en zengin sofrada yenilen yemekten daha tatlı gelir. Fakat bazan bu kır gezilerinin tadı da kaçabilir. Ansızın havanın iyiden kötüye dönmesi ve şakır şakır yağmur yağması veya güneşin fazla kızgın olup ortalığı kavurması tabiatın ortasında sereserpe yayılmış olan insanların rahatını kaçırır. İşte böyle durumlarda bir çadır kurabilirseniz geziniz daha keyifli olur. Bu gün bile hâlâ daha çadırlarda yaşayan göçebe kabileler vardır. Elbette ki sizin kuracağınız kır çadırı bunlara kıyasla çok daha basit olacaktır, ama sizi güneşe ve yağmura karşı korumak ödevini gene de pek güzel görür.

Çadır kurmak için her şeyden evvel kalın ve sağlam bezlere, dayanıklı iplere ihtiyacınız olacaktır. Bezler su geçirmez cinsten olursa tabiî ki neme karşı daha iyi korur. Bezlerin boyu ufak olsa bile bunları gerektiği zaman birbirine ekleyebilirsiniz. Çadır kuracağınız yerde ağaç

varsa işiniz çok kolaylaşır. İki uzun ipin birer ucunu omuz yüksekliğinde bir ağacın gövdesine sıkıca bağlayın. Diğer uçlarını da birbirinden mesafeli olarak yere çakacağınız küçük kazıklara tutturun. Sonra çadır bezini iplerden meydana getirmiş olduğunuz bu eğri üçgenin üzerine yayın ve yere değen kenarlarını çepçevre küçük dal parçaları ile toprağa mıhlayın. İşte size hem eşyalarınızı yerleştirebileceğiniz hem kendiniz barınabileceğiniz çok basit bir çadır... Elinizdeki çadır bezi dörtköşe olmayıp üçgen şeklinde ise ve ipiniz de bol değilse bundan daha küçük ve basit bir çadır da yapabilirsiniz. (Şekil 2 ve 3).

Eğer daha çok emek ve gayret sarfedecek durumda iseniz, geceyi bile rahatça geçirebileceğiniz daha büyük bir çadır da yapabilirsiniz. Bunun için tabii daha fazla malzemeye de ihtiyacınız olacaktır. Çadırı kuracağınız yer düz olmalıdır. Eğri bir yamaçta taşlık bir yerde rahat edemezsiniz. Onun için önce yeri düzeltmek, taşları ayıklamak ve kuru yapraklarla çam iğneleriyle yatılacak alanı yumuşak ve rahat bir hale getirmek lâzımdır. Bu suretle toprağın neminin içeriye geçmesi de önlenir. Sonra eşit boyda kesilmiş ve düzgünleştirilmiş dallar hazırlanır. Bunlarla çadırın iskeleti meydana getirilir (Şekil 4). Dalların bir ucu toprağa çakılır, öbür uçları birleştirilir ve sağlam bir ip veya telle bağlanır. Bu çadır iskeleti dıştan kuru çam dallariyle örtülür ve bu dallarla sıkı bir örgü meydana getirilir. Dallar yer yer kazıklara tellerle, iplerle bağlanır ve sağlamlaştırılır. (Şekil 5). Kuru dal parçaları yerine çadır iskeletini büyük bir çadır bezi ile örmek de müm-

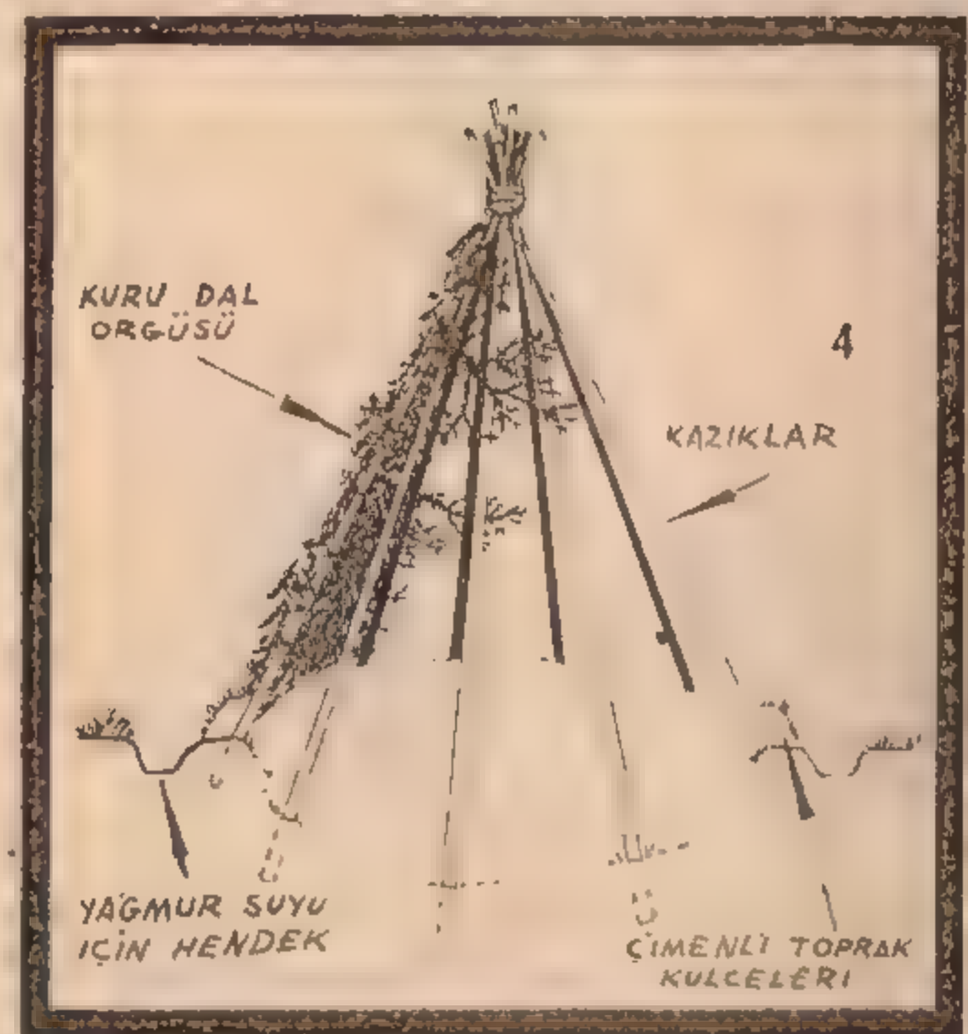

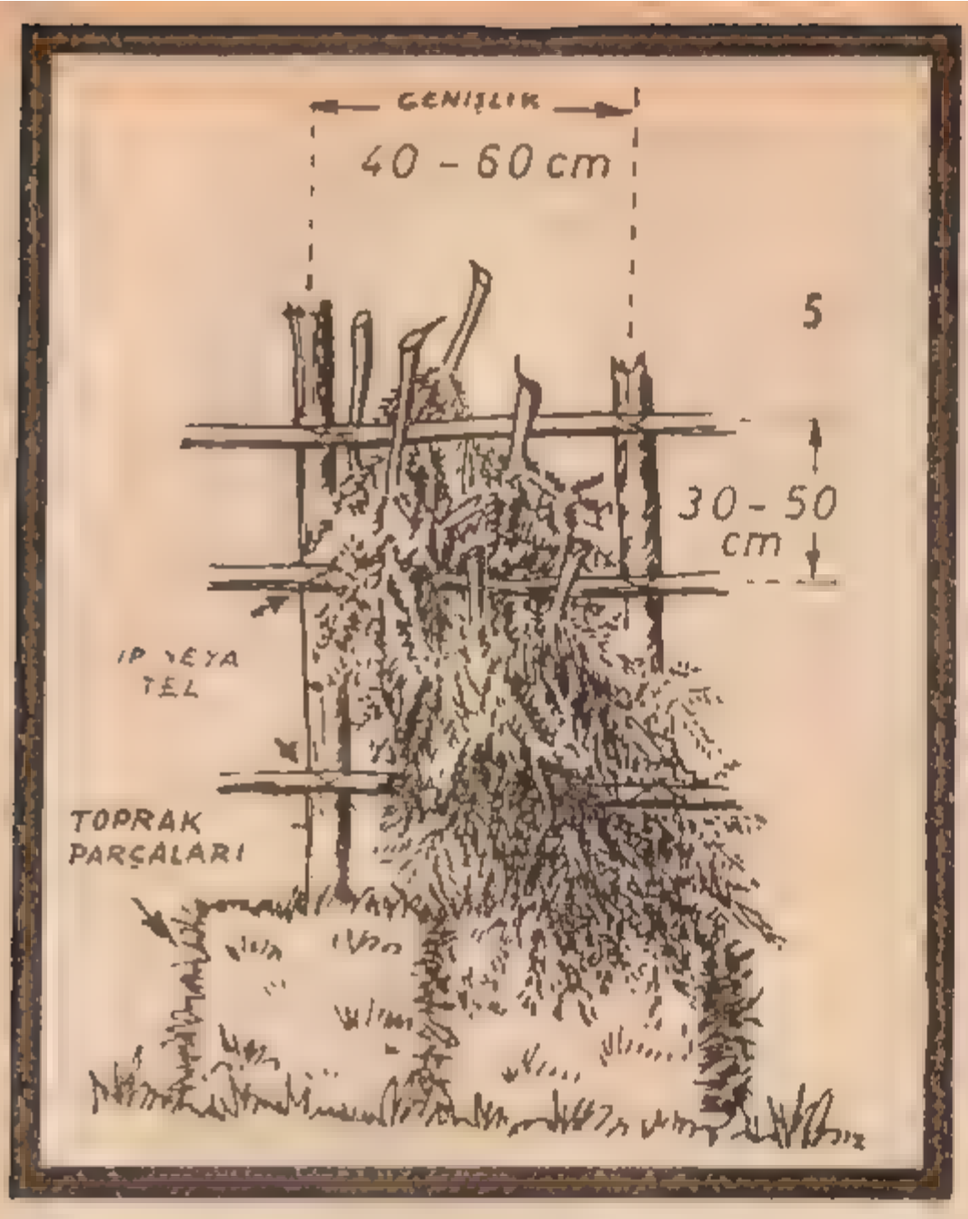

kündür tabii (Şekil 1). Çadır kurarken çadırın kapısını rüzgârın estigi yönün karşı tarafına getirmek gerektir. Yoksa açık kapıdan giren rüzgâr çadırın içine dolar, onu uçurur veya bozar Yağmur sularının çadırın içine girmesini önlemek için de çadırın etrafına bir hendek kazmak faydalı olur. Çadırı bir ağacın etrafına kurmak da mümkündür. Fakat düzlük bir arazide tek başına yükselen ağaçlardan sakınmak lâzımdır, çünkü bunlar yıldırımı çeker. Şekil 6 sizlere ağaç etrafında kurulmuş bir çadır örneği veriyor.

★

PUL KÜŞESİ

(Baştarafı Sh. 12 de)

gulduler. «Bu sana aittir Hans!» dediler. Bay Hans'ı iyi tanırım, bizim sokağın dağıtıcısıdır. Akşamları da adamakıllı içer. Onun için bütün arkadaşları ona takılırmış böyle! Bu adresi açıkladı sonradan bana. Alkol değil Alkor'muş. Yeni bir kimya atolyesi imiş.

Postanın ayrılması sona erince, dağıtıcıların hepsi kendilerine ait mektuplarını çantalarına doldurup bisikletlerine atladılar ve yola koyuldular.

Bay Ranhart dağıtıma çıkmadan önce benimle epey ahbaplık etti. Mektup dağıtmanın hoş yanlarını anlattı. «Ama her zaman kolay olmuyor.» dedi. «Hele köpekli evler! Bazısı yalnızca havlar, tanırız onları. Ama bazısı da adamı pantolonundan yakalayıverir. Köpekler üniformadan hiç hoşlanmazlar. Hele postacıyı, polisi gördüler mi hemen saldırırlar!»

Müdür anlattı; Amerika'nın bazı bölgelerinde, doğum gününü kutlayan mektup veya kart getiren dağıtıcı şarkı söylemek zorundaymış.

Saat 8 de ben de okula gitmek üzere Postahaneden ayrıldım.

Şimdi ne zaman bir mektup yazsam, bütün bu çalışmalar gözümün önüne gelir de, adresin doğruluğuna çok dikkat ederim.

Röportaj Yarışmamızı Kazanan Yazılardan Örnekler

Geleceğin Sanatkârları

İlerden, Taksim - Emirgân otobusunün geldiğini görünce ferahladım. Saat 14 de muhakkak orada olmalıydım. Nişantaş, Harbiye derken nihayet Radyo Evi.

Oh!... neyse vaktinde yetişebildim. Kardeşim Nurla beraber içeriye girdiğimizde onları kantinde bulduk. (C) sütudyosunun boşalmasını bekliyorduk. Biraz sonra Sıdıka Darmen yönetimindeki Yurdun Sesi Korosu programını bitirmiş ve (C) sütudyosu boşalmıştı. Hepimiz yerlerimizi almış yöneticimiz İdil Akat Öztamer ve Nuray Ögel ablaları bekliyorduk Nihayet onların tatlı sesleriyle güzel ve başarılı geçmesini temenni ettikleri günümüz başlamış oldu.

İdil abla elindeki kâğıtlara şöyle bir baktıktan sonra:

— Çocuklar bu haftaki temsilin adı (Mutlu Prens ile Arkadaşı Kırlangıç). Şimdi rollerinizi söylüyorum.

— Anlatan: Tijen Güney
— Bir kız çocuk: Nur Durmuş
— Prens: Ömer Yasa
— Kırlangıç: Esin Durusu.

Diğer kardeşlerin de rollerini dağıttıktan sonra temsildekiler toplu halde çalışmaya başladılar. Rolü olmıyan kardeşler de boş durmuyorlar, Bilgi Köşesi, Fıkralar, Bilmeceler ve daha çeşitli konular üzerinde çalışıyorlardı.

Bu sırada ben de boş durmadım. Elimdeki Doğan Kardeş Muhabir kartını görünce:

— A...! Muhabir mi oldun Sıdıka?

Demekten kendilerini alamadılar. Kulübümüzün en küçük üyesi olan; minimini sarı saçlı, zeki bakışlı, mavi gözlü, henüz 5-6 yaşındaki Hasan Gizer'le konuşuyorum.

— Bu hafta ne hazırladın Hasan?

— Şiir okuyacağım.

— Bu şiirleri nasıl ezberliyorsun?

— İlkönce annem okuyor, ben de tekrarlıyarak öğreniyorum. Okula gidince kendim ezberliyeceğim.

— Sen hangi rolü aldın Nilüfer?

— Hasta çocuk oldum.

— Okulun ve Radyo Çocuk Kulübündeki çalışmalarından başka bir meşguliyetin var mı?

— Evet mandolin çalıyorum.

— Ya sen Deniz?

— Ben de piyano dersi alıyorum.

— Bu sorumuza sen ne dersin Hale?

— Ben de boş zamanlarımda bale çalışmaları yapıyorum. Aramızda bir de şair kardeş var.

— Derslerinden arta kalan zamanı sen nasıl değerlendiriyorsun Nur?

— Şiir yazıyor, mandolin çalıyor ve bol bol faydalı kitaplar okuyorum.

— Bu okuduğun kitaplar içinde en çok hangisini beğendin?

— Polyanna ve Kurtları Yıldıran Kış.

— Büyüyünce ne olmak istiyorsun?

— İyi bir şair ve kimyager olmak istiyorum.

— Teşekkür ederim Nur.

Biz böyle konuşurken İdil abla yanımıza geldi.

— Böyle hararetli hararetli ne konuşuyorsunuz bakalım?

— Sıdıka muhabir olmuş röportaj yapıyor.

— Ya! demek öyle. Tebrik ederim Sıdıkacığım

— Teşekkür ederim.

— İdil abla eğer mümkünse size de birkaç soru sormak istiyorum.

— Tabii tabii Sıdıka.

— Ne zamandan beri Radyo Çocuk Kulübüne geliyorsunuz?

— 1956 senesinde yani Çocuk Saatinin kuruluşundan beri.

— Başka bir faaliyetiniz var mı?

— Spikerlik yapıyorum.

— İlerisi için ne düşünüyorsunuz?

— Mesleğimde ilerlemeyi ve başarılı olmayı arzu ediyorum.

— Doğan Kardeş yayınlarından faydalanıyor musunuz?

Yazan:
Sıdıka DURMUŞ

— Evet bunlardan birçoğunu temsil olarak oynadık.

Radyo Çocuk Saati dinliyenler Esin Durusu'yu elbette tanırlar. Bakın bu başarılı kardeş sorularımı şöyle cevaplandırdı.

— Hangi okula gidiyorsun Esin?

— Özel Şişli Kolejine gidiyorum.

— Boş zamanlarını nasıl değerlendiriyorsun?

— Tiyatroda ve Reklâmlarda çalışıyordum. Fakat şimdi sadece Reklâmlar, Radyo ve mektebim bana kâfi geliyor.

— İlerisi için ne düşünüyorsunuz?

— İdil ablam gibi burada iyi bir spiker olmayı arzu ederim.

Bu konuşmalarımıza Nuray Ögel abla da katıldı.

— Nuray abla siz hangi yılda kulubumuze katıldınız?

— 1960 yılında. Önce Ankara Radyosunda bir yıldan beri de İstanbul Radyosunda produktor olarak çalışıyorum. Çeşitli programlar arasında en fazla çocuk programları hazırladım. Ankara Radyosunda her akşam masalları, pazar günleri Atlı Karınca severek hazırladığım programlardandı. İstanbul Radyosunda da Çocukların Saati programını hazırlıyarak hem sevdiğim bir konuyla meşgul oluyor, hem de toplumda eğitilmesi gereken küçük dinleyicilerimize yararlı olacak bir görevi yerine getirmeğe çalışıyorum.

— Doğan Kardeş Dergisini beğeniyor musunuz?

— Doğan Kardeş Dergisi çocukluğumuzdan beri severek okuduğumuz, hâlâ içinde çok şeyler bulduğumuz en güzel çocuk dergilerinden birisi. Özenerek hazırlandığı muhakkak.

Kulubumüzün eski ve başarılı üyelerinden Tijen Güney, Erol Tezeren, Ersan Tenşi, Ömer Yasa, Faruk Ulukan, İfakat Eskil ve Yuksel Çangır'la ayrı ayrı konuşamadığım için üzgürüm. Muhakkak ki onlar da boş zamanlarını faydalı şeylerle değerlendiriyorlar. Meselâ: Erol Tezeren, Türk beyaz perdesinin kıymetli sanatkârlarındandır. Ersan Tenşi ile Yuksel Çangır da Keloğlan Çocuk Tiyatrosunda çalışmakta, Tijen Güney ise spikerlik yapmaktadırlar.

İşte size hepsinden kısaca bahsettiğim geleceğin sanatkârları bugünkü programı da hazırladıktan sonra gelecek çarşamba aynı saatte buluşmak üzere Radyo Evinden ayrıldılar.

Nur'la eve dönerken bir iş başarmanın mutluluğu içindeydim.

Nevin Yaşar'dan 2 şiir

MÜZİSYEN

Piyanonun tuşlarında gezdirdi
Parmaklarını.
Gözlerini yumdu
«Kuğuları» çaldı
Hayallerle
«Denizi» «Hasreti»
En sevdiği parçaları çaldı.
Akşam oldu
Saat onikiyi vurdu.
Ama o hâlâ
Piyano başında
Çalıyor, çalıyordu.

★

GÜL

Birgün baktım ki,
Dalında tomurcuksun.
Bir gün baktım ki,
Açmış ne güzel olmuşsun
Bir gelin gibi bembeyaz.
Bir gün baktım ki,
Solmuşsun
Boynun bükük
Yaprakların dökülmüş
Yerde
Su zerrecikleri parlıyor
Üzerlerinde
Başka dalda
Bir tomurcuk daha var
Senin gibi...

Sihirli Vazo

BAYAN Guzin, yazlık evlerinin bahçesine yeni dikmiş olduğu fidanların diplerini çapalıyordu. Bahçe kapısının açıldığını duyarak işinden başını kaldırdığı zaman, hâki renkte izci üniforması giyinmiş 13 - 14 yaşlarında, siyah kıvırcık saçlı yağız tenli bir oğlanın kendisine doğru gelmekte olduğunu gördü. Bayan Guzin çapasına dayanarak yerinde doğruldu ve «Buyur, çocuğum, birini mi aradın?» diye sordu.

İzci, topuklarını asker gibi birbirine vurarak selâm verdikten sonra: «Ben sahildeki izci kampından geliyorum, teyzeciğim,» diye söze başladı. «İzci arkadaşlarımla aramızda karar verdik, bu yakınlarda bulunan bir köyün okuluna, hem öğrencilerin hem de köylülerin faydalanabilecekleri bir kitaplık hediye etmek istiyoruz. Bu amaçla çeşitli eşyalardan ibaret bir pazar tertiplemeğe karar verdik. Bu pazarda satılmak üzere hepimiz elimizden geldiği kadar birşeyler hazırladık. Bazı arkadaşlar tahtadan oyuncak, bazıları topraktan saksı, vazo veya biblo yaptı, kimimiz suluboya veya yağlıboya tablolar çizdik, kimimiz telden ve kazdan abajurlar yaptık. Bu gün bütün bu eşyaları çarşı meydanında açtığımız bir sergide satılığa çıkarıyoruz. Fakat ne de olsa mallarımız pek çok değil. Onun için birkaç arkadaş ev ev dolaşıp her aileden, kullanılmayan lüzumsuz eşyalar toplayıp onları da satışa çıkarmaga karar verdik. Bu satıştan elde edeceğimiz para ile köy okuluna bir kitaplık düzenleyeceğiz. Eğer siz de bizim pazarımızda satılmak üzere bize bağışlıyabileceğiniz, işinize yaramayan herhangi bir eşya verebilirseniz, amacımıza yardım etmiş olursunuz.»

Bayan Guzin düşünmeğe başladı. Bu küçük sayfiye evine sadece yazdan yaza gelirlerdi ve beraberlerinde de ancak en lüzumlu eşyalarını getirirlerdi. Bu yüzden izcilerin pazarında satılmak üzere verebileceği bir şey bulmak güçtü. Fakat kadıncağız bu iyi niyetli çocuğu eli boş göndermek de istemiyordu. Onun için: «Gel yavrum, şu çardağın gölgesinde biraz otur, dinlen. Ben sana birşeyler bulmağa çalışacağım» dedi. Sonra içeri girerek evin kiyısını bucağını araştırmaga, dolapları, sandıkları karıştırmağa koyuldu. Fakat aksilik bu ya, iyiliksever izcilere verebilecek hiç bir eşya bulamıyordu. Kendi kendine: «Acaba onlara doğrudan doğruya para versem, kabul ederler mi?» diye düşündü. O sırada birden aklına bir şey geldi: «Hah, buldum!» dedi. «Gidip ağaçlardan koca bir sepet meyve toplayayım. İzciler pazarında onu satsınlar.»

Bayan Guzin bu çareyi bulmuş olmanın verdiği sevinçle bahçe araçlarının ve sepetlerin bulunduğu bitişik tahta barakaya koştu. Fakat daha kapıdan girer girmez içine yeni bir fikir doğdu. İşte nihayet izcilere bağışlayabileceği bir eşya bulmuştu. Barakanın karanlık bir köşesinde, üstüste yığılı eski sandıkların, kırık dökük araçların arasında, toz toprak içinde kalmış koskocaman iki kulplu şiş karınlı eski bir vazo duruyordu.

Geçen yıl bu evi satınaldıkları zaman, boş odalardan birinde bu modası geçmiş hantal vazoyu bulmuşlar, yer kaplamasın diye tahta barakanın bir kosesine yerleştirmişlerdi. Sonra da evin eski sahibine unutmuş olduğu bu vazoyu gelip alması için haber yollamışlardı. Fakat besbelli o da bu vazodan pek hoslanmıyor olmalı idi ki «Bana lâzım değil, sizin olsun.» diye cevap vermisti. İşte o gün bu gündür eski vazo, barakanın karanlık köşesinde gittikçe kalınlaşan bir kir ve toz tabakasına burunmekte ve orumceklere, kırkayaklara tespih boceklerine yuva vazifesi görmekteydi.

Bayan Güzin, duvara dayalı duran bahçe araçlarını bir kenara iterek, üstüste istif edilmiş sandıkları, sepetleri yerinden kaldırarak kendine yol açtı ve eski vazoyu köşesinden çıkardı, bahçeye tasıdı. Kulplarının arasına yuva kurmuş olan örümcekler vazonun tombul gobeğine sığınmış olan böcekler sarsıntının etkisiyle ürkerek uzun bacaklarını aça aça kaçıştılar. Bayan Guzin bahçe musluğunda ıslattığı bir bezle vazonun kirini, tozunu iyice temizledikten sonra onu çardağın golgesinde oturmakta olan izciye teslim etti: «Al çocuğum,» dedi «Sana daha guzel bir şey vermek isterdim ama bundan baska hiç bir şey bulamadım. Kusura bakma. Eğer biraz daha bekleyebilirsen, sana bir sepet taze meyve toplıyayım. Onu da arkadaşlarına götür. İster hep birlikte serin serin yiyin, isterseniz onu da pazarda satın.»

Az sonra sevimli izci, bir elinde koca bir sepet dolusu taze meyve, öbur koltugunda da eski vazo olduğu halde sevinçle bahçe kapısından çıkıyordu. Bayan Guzin de hem çocuğu eli boş gondermediği için, hem de evde bosuna yer kaplayan luzumsuz bir eşyadan kurtulduğu için memnundu. Ama gene de içinden: «Acaba o çirkin vazoyu satınalacak insan çıkar mı?» diye düşünmekten de kendini alamıyordu.

Bayan Guzin akşama doğru yemek hazırlığı yapmak için mutfağa girdigi zaman, artık eski vazoyu çoktan unutmuştu. Şimdi aklı sabahleyin bir arkadasına misafir gidip, şimdiye kadar hâlâ dönmemiş olan kızı Filiz'de idi. Butun anneler gibi, o da çocuğu biraz gecikince merak etmege, üzulmeğe başlamıştı. İkide bir saate bakıyor: «Nerde kaldı bu kız? Hiç de bu kadar gecikmezdi...» diye soyleniyor, mutfak penceresinden sokağı gozluyor, dışardan gelen ayak seslerini dinliyordu. Nihayet saat 7 yi birkaç dakika geçe bahçe kapısının açıldığını duyup da pencereye koştugu zaman, Filiz'in sarı saçlarını uçura uçura telâşla eve doğru geldiğini gördü ve rahat bir nefes aldı. Oh, çok şukür, kızı sağ salim eve gelmişti. Fakat ne o? Çocuğun yanakları kızarmış, yüzunu çerçeveleyen sarı bukleler terden alnına, şakaklarına yapışmıştı. Kollarının arasında da güçlükle taşıyabildigi koskocaman bir paket vardı.

Bayan Guzin hemen ona kapıyı açtı. «Bu ne hal böyle kızım? Ne getiriyorsun böyle nefes nefese?»

Filiz elindeki yukü dikkatle kucağından indirip mutfağın ortasına bıraktı. Gozleri parlayarak: «Anneciğim, sana bir hediye getirdim,» dedi «Bilmem beğenecek misin? Zaten onun yüzunden bu kadar geç kaldım. Beni çok merak etmedin ya?»

Anne: «Doğrusu biraz merak ettim ama, mademki simdi buradasın, içim rahatladı. Fakat birden bana hediye almak da nereden aklına geldi?»

Filiz: «Bak anlatayım.» dedi. «Bu gün akşama doğru eve gelmek üzere arkadaşımdan ayrıldım. Çarsının içinden geçerken, bir de baktım ki, meydanın ortasındaki büyük çınarın altında İzciler bir pazar kurmuşlar, çeşit çeşit eşya satıyorlar. Bu satıştan elde edecekleri para ile yakındaki köye bir kutüphane yapacaklarmış. Ben de harçlığımdan biriktirdiğim para ile bu pazardan birşeyler almağa ve sana hediye etmeğe karar verdim. Fakat neyi beğendimse fiyatı çok fazla idi ve param yetişmedi. Nihayet izcilerden biri beni bir kenara çekti ve dedi ki: Kardeşim biraz daha beklersen arta kalan malları çok ucuza satacağız, o zaman sana gore de bir şey bulunur. Gerçekten de bir sure sonra malların en iyileri, en pahalıları kapışılmıştı. İzciler de artık toplanmağa başlamışlardı. Satılamayan eşyalar arasından ben de şunu seçtim aldım.»

Filiz bu sözleri söylerken paketin iplerini çözmege, kâğıtlarını açmağa koyuldu. İşi bitince ortaya ne çıksa beğenirsiniz? Uzun zamandan beri bahçedeki barakanın tozlu karanlık bir koşesinde durduktan sonra daha bu sabah gün ışığına çıkan ve bürundüğü kir tabakasından sıyrılan eski vazo...

Bayan Guzin once şaşkınlığından «Aaaa!» diye bağırdı. Sonra hemen kendini toplayarak: «Aman bu ne kadar guzel bir hediye, Filizciğim,» diyerek kızının ya-

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇUKTEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana - babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

naklarından öptü. Onun bu kadar hevesle alıp bin güçlükle buralara kadar taşımış olduğu bu ağır hantal vazoyu daha bu sabah başından attığı için sevindiğini söyleyip de iyi niyetli kızcağızı hayal kırıklığına uğratamazdı elbette. Sonra da Filiz'i sevindiğine inandırmak için sözüne şöyle devam etti: «Zaten çoktandır uzun saplı çiçekleri koyabilmek için böyle büyük ve gösterişli bir vazoya sahip olmayı isterdim.»

Annesinin bu sözleri karşısında Filizin gözleri busbütün parladı. «Ah anneciğim, doğrusunu istersen vazoyu alırken sen beğenmiyeceksin diye çok korktum. Bu kocaman ağır şeyi buraya kadar taşımak hiç de kolay olmadı. Neyse ki emeklerim boşa gitmedi. Dur, şimdi hemen uzun saplı birkaç çiçek koparayım da vazonun içine yerleştireyim. Bakalım nasıl duracak?»

Filiz bahçeye çıkmak üzereyken, annesi dayanamayıp onu kolundan tuttu ve: «Beni gerçekten sevindirdin yavrum, çok teşekkür ederim.» dedi. «Ama umarım ki bu hediye yüzünden de fazla masrafa girmedin.»

Filiz güldü: «Aslına bakarsan bu vazoyu bedava bile alabilirdim, anneciğim.» dedi. «İzciler artık pazarı bozup kampa dönmek niyetinde olduklarından, bu vazoyu tekrar taşımak zorunda kalmamak için onu bana parasız vermeğe çoktan razıydılar. Ama doğrusu ya bunu da ben kabul etmedim. Köyün kütüphanesine yardım olsun diye cebimdeki bütün parayı onlara verdim ve vazoyu alıp geldim.»

Annesi: «Çok iyi etmişsin kızım.» diye onun saçlarını okşadı. «Şimdi hem böyle şık bir vazoya sahip olduğum için, hem de ustelik köye kitaplık kazandırmağa yardım ettiğin için iki misli sevinçliyim.»

KIRMIZI BALIKLARIM

Havuzun içinde kırmızı balıklarım,
Onları çok seviyorum.
Benim kırmızı balıklarım diyorum
Nilüfer çiçeklerinin arasından
Küçücük başlarını çıkartıp
Attığım ekmekleri bir bir yiyorlar,
Bazan dövüşüyor kırmızı balıklarım
Bir lokma ekmek için.

Özledim kırmızı balıklarımı,
Baharı sabırsızlıkla bekliyorum.
Yıldız parkını,
Nilüfer çiçeklerini
Kırmızı balıklarımı çok seviyorum.

Nur DURMUŞ

Filiz bahçeye çıkıp çiçek toplarken annesi de vazoyu oturma odasının uygun bir köşesine yerleştirdi. Fakat tuhaf değil mi? O güne kadar gözüne çirkin ve biçimsiz görünen vazo, birdenbire sanki büyülenmiş gibi idi. pencereden vuran akşam güneşinin ışığında, odayı dolduran çeşitli eşyaların arasında âdeta değişivermiş, özel bir güzellik kazanmıştı. Geniş birer kavis halinde kıvrılan iki kulpu, toparlak gövdesinin altında narin kıvrak bir bel gibi gitgide incelip tekrar genişleyen ayağı ile köşesinde öyle bir durusu vardı ki sanki etraftakilere: «İşte benim yerim burası, nihayet hakettiğim değeri bana veriyorlar, bana da bir görev yüklüyorlar. Artık bu mevkii kimse elimden alamaz» diyordu. Yıllar boyunca cilâsının donuklaşmış yer yer boyalarının dokulmüş olmasına rağmen ağırbaşlı, vakur bir görünüşü vardı. Tıpkı uzun bir ömür süresince türlü güçlüklere göğüs germiş, çalışmış, didinmiş, görmüş geçirmiş, fakat yine de kendine güveninden ve gayretinden hiç bir şey kaybetmemiş bir insan hali vardı onda. Kadın birdenbire bu vazoyu beğenmeğe, hattâ sevmeye başladığını hissetti. Kendi kendine: «Nasıl oldu da şimdiye kadar onun kıymetini bilemedim?» diye düşündü. «Odanın şu köşesine pencerenin önüne ne kadar da yakıştı. Hele içine uzun saplı çiçekler de yerleştirildi mi, busbütün hoş olacak.»

O vazoyu öyle seyre dalmışken Filiz içeri girdi. Elinde bir demet beyaz zambak vardı, onları annesinin eline vererek: «Sen şunları tutuver anneciğim ben hemen biraz su getirip vazoya doldurayım.» dedi. Sonra büyük bir maşrapa suyu dikkatle vazoya boşaltti. Fakat o da ne? Ağzına kadar dolan vazoda, suyun üzerinde koyu renk acaip bir şey yüzüyordu. Filiz «Aaa, anne bak, vazonun içinde ne varmış», diyerek onu hemen suyun içinden çekti çıkardı. «Eski bir

cüzdan bu! Herhalde vazonun dibinde duruyormuş içine su koyunca yüzüne çıktı. Nasıl oldu da daha evvel farketmedik? Acaba kimin dersin?» Anne de meraklanmıştı. Kızının elinden eski cüzdanı alıp evirdi çevirdi. Besbelli ki bu cüzdan vazonun içine çok eskiden konmuştu. Çünkü kirden rengi dönmüş, nemden yapış yapış olmuştu. Zaten iyi cins bir şey de değildi, muşambadan yapılmış çirkin, âdi bir çanta idi bu. Anne paslanmış ve sıkışmış düğmeleri açmak için biraz zorlayınca, yıpranmış ve çürümüş muşamba elinde parça parça olup dağılıverdi ve içinden birkaç yaprak kâğıt para döküldü. Anne - kız heyecan ve şaşkınlık içinde bağrışarak halının üzerine saçılan banknotları topladılar

Filiz: «Bak içinde bir sürü para da varmış. Sakın izcilerden biri cüzdanını bu vazonun içinde unutmuş olmasın?» dedi. Anne: «Belki de» diye cevap verdi. «En iyisi yarın seninle birlikte kampa kadar gidip izciler arasında cüzdanını kaybeden var mı diye sorar parayı sahibine geri veririz.»

Onlar daha bu konuyu tartışırlarken evin açık duran kapısından Filizin babası içeri girdi. Ana - kızı ellerinde paralarla görünce gülerek: «Hayrola Milli Piyangodan büyük ikramiyeyi kazandınız galiba. Bakıyorum para ile oynuyorsunuz,» diye saka etti. Sonra köşede duran vazoyu ve çiçekleri farkederek: «Hem de hiç vakit kaybetmeden eve kocaman bir de vazo almışsınız.» Filiz ve annesi ona vazonun hikâyesini anlattılar. Bir aralık Filiz odadan çıktığında, anne vazoyu tahta barakadan çıkarıp izciye nasıl verdiğini de hikâyeye ilâve etti. O zaman baba: «Bu para cüzdanı vazoya daha evvelden yerleştirilmiş olmalı,» dedi. «Muşamba zamanla eskiyip bozulmuş, nemden küflenmiş ve vazonun dibine yapışıp kalmış olabilir. Biz zaten vazonun içinin boş olup olmadığını incelemeyi hiç aklımıza getirmedik. İzciler de aynı şekilde cüzdanı farketmemişlerdir herhalde. Eğer cüzdan Filizin tahmin ettiği gibi izcilerden birine ait değilse, muhakkak vazonun eski sahibine, yani evi bize satan kimseye veya onun yakınlarından birine ait olmalı. Onlara bu durumu bildirip parayı göndermeliyiz.»

Ertesi günü Filiz annesi ile birlikte izci kampına gitti ve kamp başkanına olup bitenleri anlattı. Fakat izciler arasında yapılan soruşturmada kimsenin para kaybetmediği anlaşıldı. Demek ki vazonun içindeki cüzdan daha evvelki zamanlardan kalma idi. Bunun üzerine Filizin babası evin eski sahibine telefon edip vazonun hikâyesini anlattı, sonra da: «Bu para herhalde sizin veya sizin aileden birinin olmalı. Lütfen onu gelip bizden teslim alın.» diye sözünü bitirdi. Fakat eski ev sahibi bu sözlere güldü ve şöyle cevap verdi: «Bana kalırsa bu para bizim kısmetimiz değilmiş, kardeşim, o sizin, daha doğrusu kızınızın kısmeti imiş. Çünkü size satmış olduğum ev bana yaşlı bir teyzemden miras kalmıştı. Kadıncağız senelerce orada bir başına oturdu ve ölünce ev bütün eşyası ile birlikte bana kaldı. Ben eşyaları ona buna dağıttım, evi de satılığa çıkardım. Sadece o eski vazoyu verecek kimse bulamadım, kendim de eve almağa değecek kadar önemsemedim. Neticede onu size bıraktım. Meğer teyzeciğim onu maaşından arttırdığı üç beş kuruşu saklamak için kumbara diye kullanırmış. Allah rahmet eylesin... Eğer sizin karınız iyi niyet sahibi olup o eski vazoyu tıkıldığı köşeden ortaya çıkarmamış ve kızınız da bütün harçlığını sarfedip onu satınalmamış olsalardı, o paraca daha uzun zaman onun içinde duracak belki de zamanla küflenip işe yaramaz hale gelecekti. Şu halde teyzeciğimin biriktirdiği o paralar herkesten evvel temiz kalpli, iyiliksever kızınızın hakkıdır. Hayırlı bir iş için izcilere verdiği harçlığının yerine onu kabul etsin. Çünkü onun bu parayı gene en iyi en yararlı bir şekilde harcayacağına, ziyan etmiyeceğine güveniyorum.»

YOK EDİLEN CEPHANELİKLER

1800 yılında Fransa'da fabrika işçileri «sabot» denilen tahta pabuçlarını makinelerin içine atarak, işverenlere çalışma şartlarını beğenmediklerini gösterdiler. Sabotaj kelimesi «sabot» dan gelir. Harp zamanında sabotajcı denilen gizli casuslar düşmanın yiyecek ve cephanesini türlü şekillerde kullanılmaz hale getirir, ve dış haberleşmelerine engel olurlar.

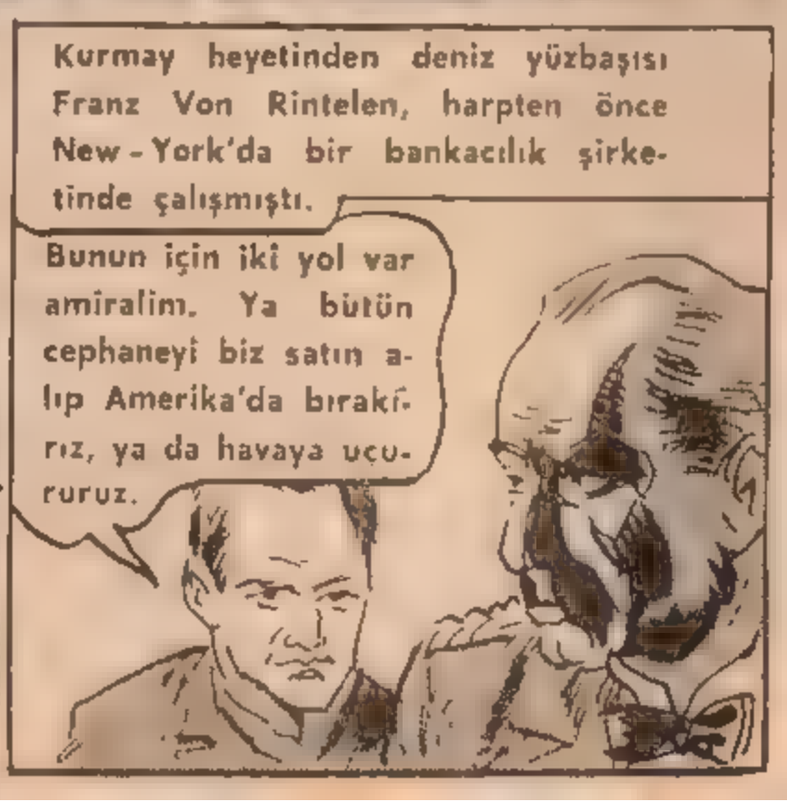

Mehmet Ali & Akşamsefası

Von Rintelen Amerika Birleşik Devletlerine gönderildi.

Dünyanın dört bucağındaki en iyi casuslarımız Amerika'da toplanacak. Yardımsız kalmıyacaksın.

Emile V. Gache adıyla bir İsviçre pasaportuyla seyahat edecekti.

Bana böyle bir pasaport çıkarttık zira İngilizler tarafsız gemileri durdurup Almanları sorguya çekiyorlar.

Von Rintelen Norveç'de Oslo'ya gitti. Orada New-York'a giden bir gemiye bindi. Çok geçmeden bir İngiliz harp gemisi yollarını kesti.

Amerika'ya niçin gidiyorsunuz bay Gache?

Ben tarafsız bir kimseyim. Nereye gittiğimi, ne yaptığımı kimseyi ilgilendirmez.

1915 nisanında New-York'a vardı. Alman askerî ataşeleriyle temasa geçti. Yalnız onlar Von Rintelen'in gelişine memnun olmamışlardı.

Hükûmetimizin böyle bir sabotajı bize hazırlatacağını sanıyorduk.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Von Rintelen kendi bildiği gibi çalışıyordu. İlkin silâh imalâtçılarını dolaştı ve cephanelerini Alman hükûmeti adına almağa yetkili olduğunu söyledi.

Size hizmet büyük bir şeref, günde bir milyon dolarlık barut yaparız.

Dış bankalarda ancak yarım milyon doları vardı. Barutları satın alma fikrinden caydı. Bir Alman ihracatçı ile başka bir plân kurdu.

New-York'un merkezinde bir ihracat, ithalât bürosu kurarsak kimseyi şüphelendirmeden çalışabiliriz. Yalnız bomba yapan birini bulmalıyız.

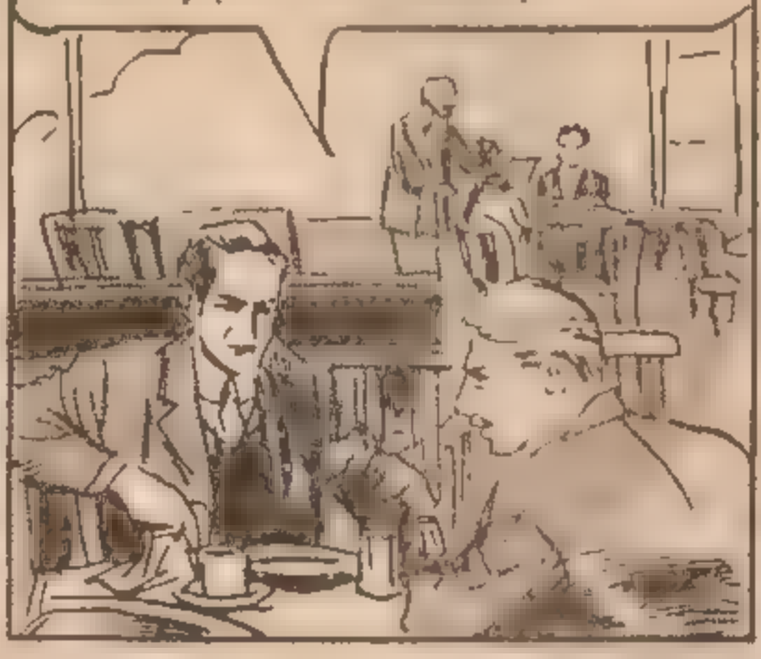

Büroyu kurduktan birkaç gün sonra bir Alman kimyacısı geldi.

Askeri ataşe Von Papen beni size gönderdi. Bir sigara büyüklüğünde bomba yapabilirim.

Güzel! Gereken malzemeyi bu büro aracılığıyla getirtiriz siz de Friedrich der Grosse gemisinde işinizi görürsünüz.

Bu, New-York limanındaki bir Alman gemisiydi. Gemiciler harıl harıl bomba yapmağa başladılar.

Dikkatli olun! Sülfürik asit bir tarafınıza değmesin

Alman Denizyollarının New-York bürolarındaki memurlar İrlanda'lı dok işçileriyle anlaştılar. İrlandalılar yıllardır İngilizlerden ayrılıp bağımsızlığa ulaşmağa çalışıyorlardı.

İngiltere'ye gidecek cephane gemilerine yangın bombaları yerleştirmekle yalnız Almanya'ya değil, vatanınıza da hizmet etmiş olacaksınız.

Almanların kiraladıkları dok işçileri bombaları gemilere gizlice yerleştirdiler. Bunlar cephaneyi havaya uçurmadan yangın çıkaracak şekilde konulmuştu.

Bombaların içindeki asit yavaş yavaş bir bakır levhayı eritiyordu. Gemi günlerce yol aldı. Levhalar erimişti. Alev ve duman çıkaracak maddeler birleşmişti.

Gemi bir İngiliz limanına demirlediğinde cephane ıslanmıştı

Bu mermiler işe yaramaz.

Sabotajı yapan çok akıllıca bir plân kurmuş, gemiyi batırmadan kimsenin burnunu kanatmadan cephaneleri mahvetmeyi başardı.

Von Rintelen, gemilerin dumenlerini bozan bir bomba bulan bir Alman mühendisiyle işbirliği yaptı.

İki geminin açıkta dumenlerinin uçması üzerine kaptanlar etrafa gözcüler koydular. Muhendis bombaları ufak sallara bağlayıp yüzerek gemilere yanaşmaya başladı

Von Rintelen İngiltere'ye cephane gıtmesini önliyecek başka çarelere de başvurdu. Cephane fabrıkalarında ve doklarda çalışanlara bir sendıka kurdurdu ve grevler tertiplettirdi

Yalnız sendıkaya butun işçiler gırmediğinden grevler sona erdı Bu defa başka birşey duşundu

Viktoriano Huerta (Meksıkalı bir lider, kısa bir süre cumhurbaşkanlığı yapmıştır.) New - York'da onunla Amerika'ya harp açması konusunda konuşayım

Huerta planı kabul etti. Birkaç gün sonra Meksikalı yurduna döndü.

Huerta yakalanıp hapsedilmiş.

Galiba dedektifler benim de peşimde.

Amerika'daki Alman ataşeleri Von Rintelen'in başarılarını çekemiyorlardı.

Berlin'den onu geri çağırmalarını istiyeceğim. Bu ülkede sabotajları yapanlar biz olmalıyız değil mi?

Zaten bu adamın geniş yetkisi, geldi geleli midemi bulandırıyordu.

1915 Ağustosunda Von Rintelen geri çağrıldı. Yoldayken Von Papen Berlin'e şifreli bir telgraf çekti.

Von Rintelen Gache adıyla Noordam gemisinde.

Gemiyi durduracağız. Yalnız acaba Von Papen niçin bu kadar basit bir şifre kullandı? Acemiler bile bunu sokebilir.

İngilizler Von Rintelen'i yakaladılar. Amerika harbe katıldıktan sonra oraya sürüldü. Sabotajcılık yaptığı kısa sürede cephane taşıyan 36 geminin mallarını can kaybı olmadan işe yaramaz hale getirmişti.

SON

Bugünku anlamda bilimsel denemeler yapan, çalışmalarıyla uzay biliminin temellerini atan ilk büyük bilgin:

GALİLEO GALİLEİ

Bugünkü anlamda bilimsel denemeler yapan, çalışmalarıyla uzay biliminin temellerini atan ilk bilgin

Bugun insanoğlu, gokyüzune hattâ uzaya haberciler gonderebiliyor ama, goklere giden yol ilk defa bundan 354 yıl öncesi yani 1610 da Padua Universitesi profesörlerinden birinin «Yıldızlardan Gelen Bir Haberci» adlı bilimsel araştırmasıyla açılmıştı. Kitapta teleskop gökyüzü bilimiyle ilgili bir araç olarak tanıtılıyor ve bunun gokyüzünün sırlarını ortaya koyacağı açıklanıyordu.

Galileo 15 şubat 1564 de İtalyada Pisa şehrinde doğmuştu. Asıl adı Galileo Galilei'dir ama daha çok birinci adıyla tanınır.

Galileo on yaşındayken aile Floransa'ya yerleşti. Bir manastırdaki bir okula giderken, bir yandan da babasından müzik dersleri alıyordu Boş zamanlarında da resimle uğraşırdı. Çocugun aşırı öğrenme isteğini gören baba onu Pisa Universitesinde tıp eğitimi yapmaya gonderdi.

Galileo, ilk büyuk buluşunu daha Pisa Universitesinde öğrenciyken yaptı.

Bir gün Galileo Pisa katedralinde oturuyordu. Bir adam, tavandan sarkan ağır, tunçtan bir lâmbayı yakmaya geldi. Ilkin lâmbayı kendine doğru çekti yaktıktan sonra da bıraktı. Lâmba sallanmaya başladı. Genç öğrenci dikkat kesilmişti. Lâmbanın düzenli zaman aralıklarıyla iki yana gidıp geldığini farketmişti. Hemen elini nabzına koydu ve yüreğinin atışlarından bir saat gibi faydalandı. Bu gozleminden şu sonuca vardı: Lâmba yavaşladığı halde, salınım süresi hep aynıdır. Lâmba duracağına yakın denge durumundan daha az ayrıldığı halde yavaş hareket ettiği için iki yana gidip gelmesi için geçen zaman, sallanmaya başladığı sıradakine eşit kalmıştır.

Kiliseden çıktıktan sonra Galileo, bir ipin ucuna bır ağırlık bağlamış ve bir yere asıp iki yana doğru sallanışını gözlemiştir. Bır ipin ucundaki ağırlığa sarkaç diyoruz. Bilgin ilk buluşunun yani bir sarkacın salınım süresinin sabit olduğunun doğruluğunu kesin olarak ortaya koymuştur Galileo, sarkaçtan daha sonraki deneylerinde zaman ölçen bir âlet olarak faydalanmıştır.

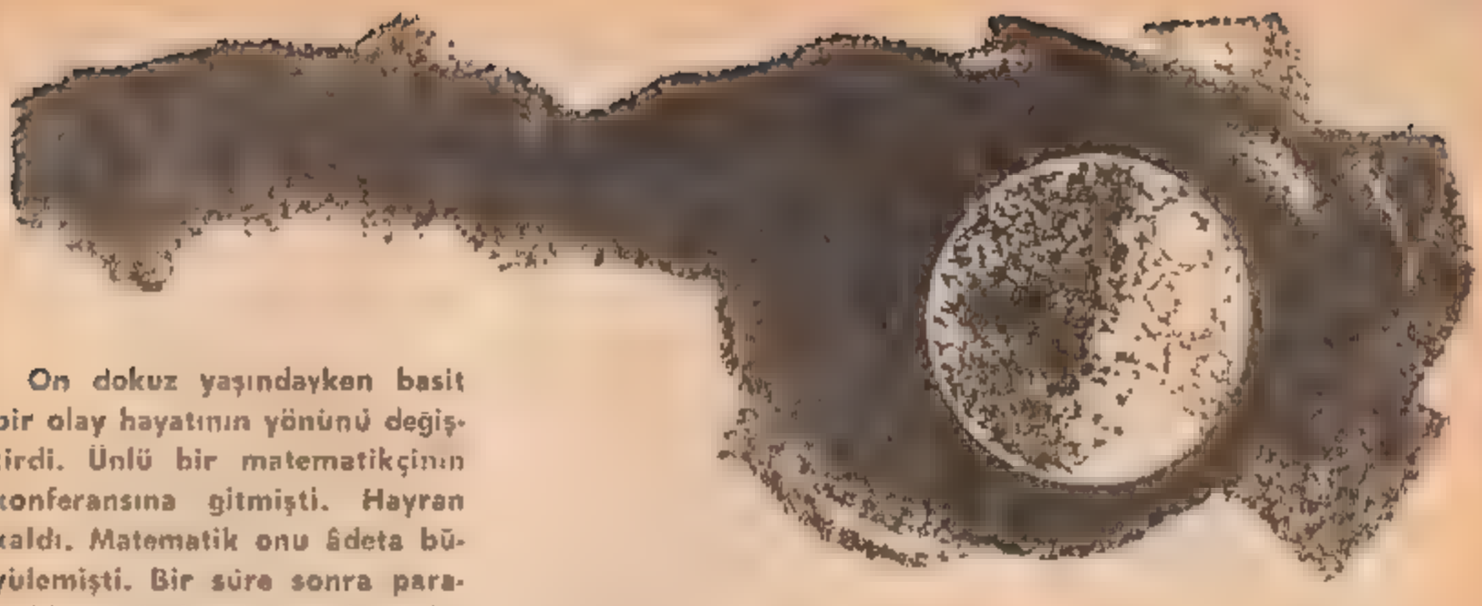

On dokuz yaşındayken basit bir olay hayatının yönünü değiştirdi. Ünlü bir matematikçinin konferansına gitmişti. Hayran kaldı. Matematik onu âdeta büyülemişti. Bir süre sonra parasızlık yüzünden üniversiteyi bırakmak zorunda kaldı ama matematiği bırakmadı. Kendi kendine durmadan çalışıyordu. Altı yıl sonra tekrar üniversiteye döndü, bu defa matematik profesörü olarak.

Bir öğrenci olarak, Galileo, üniversitede okutulanları, çok sıkıcı bulurdu. Öğretmenlerin bilim alanındaki bütün bilgileri son derece sınırlıydı. Bunları birtakım kitaplardan öğrenmişler ve doğru olduklarına da körü körüne inanmışlardı. Bu kitapların büyük bir kısmı da bir tek adamın 1800 yıl önce yaşamış yunanlı bir bilgin olan Aristo'nun kaleminden çıkmıştı.

Halbuki Galileo'nun bilim anlayışı bambaşkaydı. Ona göre bilim, dünyanın incelenmesiydi. Gözlem ve deneylerle, insan, gerçekleri, kendi kendine ortaya koyardı. Bu arada, buluşlarına bir anlam vermesine yardım eden de matematikti.

Galileo düşen cisimleri inceledi. Çeşitli ağırlıktaki cisimleri yüksek bir yerden bırakarak — belki ünlü Pisa kulesinde de denemeler yapmıştır — düşme sürelerini ölçtü. Birçok denemeden sonra aynı yükseklikten bırakılan ağır cisimlerle hafif cisimlerin aynı zamanda yere düştüklerini ortaya çıkardı. Yalnız kâğıt gibi çok hafif cisimler çok yavaş düşüyorlardı. Bunların bu genel kanuna uymamalarına sebep de havaydı. Galileo havanın kâğıdın düşmesini yavaşlattığını ileri sürüyordu. Havasız bir yerde, kâğıtla, bir demir gülenin aynı zamanda yere varacaklarından su götürmez bir gerçek olarak bahsediyordu.

Ama pek çokları onun deneylerinden elde ettiği sonuçlara hiç inanmıyorlardı. Zira onlarca ancak Aristo'nun yazdıkları doğru olabilirdi. Buluşları Aristo'nun gerçekleriyle taban tabana zıt olduğu için de çevresinde hiç iyi karşılanmıyordu.

1609 da Galileo yeni bir buluşla çok ilgilendi. Hollândalı bir mercek yapıcısı uzaktaki cisimleri büyüten bir âlet yapmıştı. Galileo hemen bunun üzerinde çalışmaya başladı. Bir kurşun borunun iki ucuna iki mercek yerleştirerek bugün teleskop adını verdiğimiz, gök cisimlerini incelemeye yarıyan dürbünü dana getirdi. Gerçekte teleskobu Galileo bulmamıştı ama onu cisimleri 32 defa büyütecek şekilde geliştiren ve gökyüzünün sırlarını ortaya koymakta kullanan Galileo'dur.

Yüzyıllardır insanoğlu gökyüzünde hep aynı şeyleri görüyordu. Bilgin âletiyle pek çok kimsenin inanmadığı yepyeni şeyleri ortaya çıkarıyordu. Bunlar o devirdeki inançlara büyük bir darbe oluyordu. Örneğin ortaçağlarda ayın yüzeyinin düz olduğu kabul edilirdi. Halbuki teleskop ay üzerinde dağlar ve çukurlar bulunduğunu gösteriyordu. Yine gökyüzünde sisli bir yolu andıran saman yolu sanıldığı gibi parlak bir bulut olmayıp milyonlarca yıldızın toplanmasından meydana gelmişti. Galileo, basit teleskobuyla, güneşin yüzeyindeki lekeleri de görmüş, bunları tam 18 ay inceliyerek, yerlerini çizerek tesbit etmiştir. Jüpiter gezegeni yakınında o zamana kadar bilinmiyen dört yıldıza raslamış her gece yaptığı gözlemler sonunda bunların Jüpiter etrafında dönen minik aylar olduğunu ortaya koymuştur. Bu aylar tıpkı dünyadan görülen aydede gibiydiler. Bundan da Dünyanın Jüpiter gibi bir gezegen olduğu sonucuna vardı. Aynı şeyi kendisinden yüzyıl kadar önce Kopernik de ileri sürmüştü ama hiç kimse ona inanmamıştı.

Galileo teleskobuyla Venüs gezegenini de incelemişti. Venüs dünyaya yakın ve büyükken teleskopta ince bir hilâl şeklinde görünüyordu. Gezegen uzaklaştığı zaman da dolunayda gördüğümüz gibiydi.

Bunlara dayanıp Galileo, Venüsü de güneşin aydınlattığını kabul etti. Aynı şey Kopernik'in de gözünden kaçmamıştı. Kopernik Venus gezegeninin bu değ-

(Devamı Sh. 48 de)

YAZ OYUNLARI

DİKKAT: *Bu oyunları yalnız iyi yüzme bilen kardeşler oynasınlar.*

Acaba kaç çeşit yüzme biliyorsunuz? Çoğu kimse ancak bir kaç türlü yüzme şekli olduğunu sanır ama çeşitler yirmiyi aşkındır.

Bunları yavaş yavaş öğrenerek yaz tatilinizi daha eğlenceli daha renkli geçirebilirsiniz. Ama ne var ki bunun için de bütün dikkatinizi kol ve bacak hareketleri üstünde toplayıp bu işe çetin bir öğrenme işlemi havası vermeniz hiç de doğru değildir. Çeşitli su oyunları da yüzmede ustalık kazanmanıza yardım ederler. Su oyunları kendinize güveninizi arttırır ve su içinde, dengeli durmanızı sağlarlar. Unutmamalısınız ki iyi bir yüzücü olabilmek için çeşitli yüzme şekillerini bilmek de gerekmez. Örneğin balıklara hangi yüzme çeşitlerini bildikleri sorulmaz, onlar yalnız yüzerler.

Şimdi buradaki oyunlardan hoşunuza gidenleri oynayın, kendi kendinize yeni oyunlar yaratmayı da unutmayın.

ELİM SENDE

Sokakta elim sende oyunu oynuyorsunuz ya denizde de aynı oyunla eğlenebilirsiniz Bu oyun sığ yerlerde oynanmalıdır. Ebe olan oyuncu birine elini vuruncaya kadar ötekileri kovalar Sonra yeni ebe kovalamaya başlar ve oyun böylece devam eder. Bir de bu oyunun Japon çocuklarının oynadığı şekli vardır. Bunda ebe olan oyuncu vurulduğu yeri tutmak zorundadır. Diyelim ki ebenin vurduğu yer ayak bileğiniz, bu durumda oyunun ne kadar güçleştiği açıkça meydanda.

Bu oyunun en eğlenceli tarafı ördekler gibi dalıp, çıkarak suları etrafa sıçratmaktır.

BALİNA VE MİNİK BEBELER OYUNU

Bu oyun da sığ yerlerde oynanır. Su en fazla belinize kadar gelmelidir.

Minik bebekler arka ar-

kaya dizilirler herbiri ellerini öndekinin omuzuna koyar. Balina bu dizinin karşısında durmaktadır. Dizinin başkanının yanından geçerken sıradaki minik balıklardan birine elini vurmaya çalışır. Balinanın değdiği balık ya oyundan çıkar ya da balinayla yer değiştirir. Balina geçerken minik balıklar yakalanmamak için iki yana sallanıp sağa veya sola kayabilirler, yalnız diziyi bozan yakalanmış sayılır.

SU TOPU

Bu oyun için oyuncular ne kadar fazla olursa o kadar iyidir. İki takım ve bir topla oynanır. Her takımın oyuncuları topu karşı takımdan birine kaptırmadan on defa birbirlerine atmaya çalışırlar. Bu arada oyuna katılmıyan bir kimseyi hakem yapmak yerinde olur. Topu karşı takıma kaptıran takım, tekrar ele geçirdiğinde, ilk sayısı ne olursa olsun yine birden başlar. Oyunun çok hızlı oynanması ve oyuncuların birbirlerine çelme takmaması şarttır. Karşılıklı takımların oyuncuları topu birbirlerinin elinden alamaz. Ancak top havada veya su üstündeyken kapabilirler.

KAYIKLAR NEREYE GİDİYORLAR?

İşte Temmuz! Tatil ve kırlar
Ormanlar, deniz, nehir kıyısı
Koyu yeşil nehirde sular
Ne güzel sıcak kumlar, altın sarısı...

Yemyeşil yapraklar suyun yüzünde
Bembeyaz köpükten saraylar, köşkler
Kâğıttan kayıklarımla birlikte
Acaba ne zaman buraya dönerler?
Durmadan akıyor, gidiyor nehir
Geride bırakıyor değirmeni
Geçip uzak vâdileri, kimbilir
Hangi ülkede buluyor denizi?

Aşağıda yatağında nehrin
Buradan kilometrelerce uzakta
Çocukları bilmediğim şehirlerin
Çekecekler kayıklarını kıyıya.

Robert Louis Stevenson'dan
Çeviren
Gülen OLUT

DOĞAN KARDEŞ'İN HEYECANLI HİKÂYESİ

KIRMIZI ÇANTA

GÜNDÜZ ve Yavuz, birbirine çok benzeyen ikiz kardeşlerdi. Yazdan kalma, pırıl pırıl güneşli bir sonbahar sabahı kahvaltılarını ederlerken, ikisi de pencereden görünen masmavi denizi ve üzerinde kanat açmış martılar gibi dolaşan yelkenlileri özlem dolu gözlerle süzüyorlardı. Şimdi plâjın kumlarında oynamak, denize dalıp çıkmak, suları köpürte köpürte yüzmek, arkadaşlarla şakalaşıp guluşmek dururken, sınıfın loşluğuna kapanıp, öğretmenin anlattıklarını dinlemek, problem çözmek, kural ezberlemek çekilir miydi hiç? Gündüz derin derin içini çekerek ekmeğine yağ sürerken:

«Ne olurdu sanki okullar biraz daha geç açılsaydı!» dedi.

Yavuz da aslında aynı fikirdeydi ama, o hiç bir zaman bir şeyi dert edinmez her duruma bir çare bulurdu. «Ne yapalım,» diye cevap verdi. «Bizim istememizle okulun açılış tarihini değiştirmezler nasıl olsa. Durumu olduğu gibi kabûl etmek lâzım. Ama nasıl olsa günler henüz uzun. Bu gün okul bitince yolda fazla oyalanmaz, doğru eve geliriz, hemen çantamızı bırakıp denize gideriz. Talihimiz varsa hava bozmaz da biraz daha yüzmek fırsatını buluruz.»

Gündüz bu fikri beğendi. «Tamam, iyi fikir!» dedi, «İnşaallah hava akşama kadar böyle kalır.»

O sırada dışardan bir ıslık sesi duyuldu. Bitişik evde oturan Ali onları almaya gelmişti. İki kardeş hemen son lokmalarını da ağızlarına atıp okul çantalarını kaptılar ve çocuklarını geçirmek için kapıda bekleyen annelerinin yanaklarından öperek sokağa fırladılar. Ali, zekî gözlü, neşeli, hareketli, afacan bir

çocuktu. Aslında sınıfın en iyi öğrencilerindendi ama zekâsı daha çok muzipliklere işliyor, kurnazlık yönüne kayıyordu. Bu yüzden sık sık öğretmeni onu cezalandırırdı. Fakat evlerinin bitişik olması yüzünden Gündüz ve Yavuz okula gidip gelirken onunla arkadaşlık etmek zorunda kalıyorlardı. Yolda iki kardeş Ali'ye okuldan sonra denize gitmek kararlarını bildirdiler ve: «İstersen sen de bizimle gel, hep birlikte eğleniriz,» dediler. «Derslerimizi de akşama yaparız.» Bu teklif Ali'nin de işine geldi. «Olur, ben de sizinle giderim.» dedi. O anda Gündüz birden olduğu yerde durdu ve eğilerek yerden bir şey kaldırdı. Bu, iki kaldırım taşının arasındaki açıklığa düşüp kalmış olan kırmızı bir para çantası idi. Ali ve Yavuz hemen merakla Gündüzün etrafını aldılar. Ali: «Ver bakalım, içinde ne var?» diye çantayı Gündüzün elinden kapmaya çalıştı. Fakat Yavuz kardeşinin yardımına yetişti. Alinin elini iterek: «Dur hele,» dedi «Çantayı kim bulduysa, içini açmak hakkı da onundur.» Gunduz: «Aslında çantayı açmaya hiçbirimizin hakkı yok,» diye Yavuzun sözlerini tamamladı. «Bunu herhalde birisi düşürmüş olacak. İçini karıştırmak bize düşmez. Onu doğruca polise götürüp teslim etmeliyiz. Sahibini bulmak için ne gerekirse onlar yapsınlar.»

Ali güldü: «Demek şimdi doğru Karakola gideceksin,» diye alay etti. «Ama saatten haberin var mı? Ders zilinin çalmasına üç dakika kaldı. Karakola gitmek için buradan 15 dakika çeker. Demekki birinci dersi feda etmek lâzım. Halbuki dün ogretmen ne demişti? Bu gun ilk derste matematik yoklaması yapacağını, geçen sene öğrendiklerimizi unutup unutmadığımızı kontrol edeceğini, herkesin zamanında okula gelmesini, kimsenin devamsızlık etmemesini söylememiş miydi?»

Yavuz: «Ali'nin hakkı var.» dedi «Bu çantayı karakola goturmek için ilk dersi feda etmek doğru olmaz. En iyisi şimdi gecikmeden doğru okula gidelim. Okul bittikten sonra da Karakola kadar uzanır, çantayı bırakırız.»

Ali gene alaylı guluşü ile: «Ve bu uğurda denize gitmekten vazgeçeriz.» diye ilâve etti.

Yavuz: «Haa, doğru ya, o da var! Eğer okuldan sonra Karakola kadar gidersek denize geç kalırız. Biz çantayı polislere teslim ederken herhalde onu nerede nasıl ve ne vakit bulduğumuzu anlamak için bizi sorguya çekerler. Böylece orada bir zaman oyalanmak zorunda kalırız. Ondan sonra da denize gittiğimize değmez.» dedi.

Gunduz: «Öyleyse denize gidip geldikten sonra çantayı Karakola götururuz.» diye başka bir çare teklif etti. Fakat buna da bir kulp taktı: «Ama ya polisler, neden çantayı bu kadar geç getirdin, hemen getirip vermedin diye sorarlarsa ne cevap vereceksin? Belki çantanın içinde sahibine acele lâzım olan bir şey vardır, meselâ bir tren veya uçak bileti. Senin gecikmen yüzünden bu bilet yanarsa, hesabını senden sormazlar mı?»

Gunduz: «Ne malûm içinde oyle bir şey olduğu?» dedi.

Ali hemen atıldı: «İyi ya işte, onun için çantayı önce açıp bakalım, içinde onemli bir sey olup olmadığını anlayalım, ona gore davranırız.»

Yavuz da Ali'nin fikrini doğruladı: «Öyle ya, çantayı açıp içine bakmamızdan ne ziyan gelir? Hem belki de sahibinin kim olduğuna dair bir ipucu elde edebiliriz. Meselâ bir isim, bir adres falan gibi...»

Gündüz bu sözler üzerine: «Pek iyi öyleyse, çantayı gözlerinizin önünde açıyorum.» dedi ve tıpkı bir silindir şapkanın içinden güvercin çıkarmağa hazırlanan sihirbaz gibi merasimli bir tavırla kollarını uzatarak ağır ağır çantayı açtı. Bir yandan da sihirli bir formül söyler gibi:

«Dilerim Allahtan bu çantadan 100.000 lira para çıksın. Paranın sahibi de bana odul olarak bunun 100 lirasını bağışlasın.» diye mırıldandı

Fakat ne yazık ki para çantasından umdukları ka-

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.
Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

dar önemli bir şey çıkmadı. İçinde sadece iki tane 10 liralık, biraz bozuk para ve yan gözlerinden birinde de bir anahtarla bir resim vardı. Resim genç bir adamı gösteriyordu. Üç arkadaş onu iyice inceleyip tanıdıkları bir kimseye ait olup olmadığını araştırdılar. Fakat bu resimdekine benzer hiç bir kimseyi tanımadıklarını itiraf etmek zorunda kaldılar. Birden Ali bir kahkaha attı.

«Aklımıza şaşayım sizin çocuklar,» dedi. «Deminden beri bunlar için mi tartışıp duruyoruz? Bu kadarcık para için ne ders, ne de deniz sefası feda edilmez doğrusu. Karakola gittiğimiz zaman bile polisler bu çanta için oralara kadar yorulduğumuza gülecekler ve belki de üstelik onlara bir suru iş çıkarttığımızdan dolayı bize kızacaklar. Bu zamanda, 20 lira kaybettiği için kimse karakola başvurmaz. Bu kadarcık paranın sahibini bulmak için de uzun uzadıya araştırma yapmaya değmez.»

Yavuz: «Bu sozlerinle ne demek istiyorsun yani?» diye sordu.

Ali cevap verdi: «Ne olacak? Bana kalırsa şimdi hiç oyalanmadan okula gidip derse girelim. Okuldan sonra da vakit kaybetmeden doğru denize... Boyle güzel havayı bir daha kolay kolay bulamayız. Ayağımıza gelen bu kısmeti tepecek yerde, çantadan çıkan 20 lirayı plâjda bir güzel harcarız. Gelsin dondurmalar, gelsin ayranlar, gazozlar, sandviçler... Oh! Kendimize şöyle adamakıllı bir ziyafet çekip keyfimize bakarız. Sonra da çantayı denize atarız. Sahibi nasıl olsa kaybolan anahtarın yerine bir yenisini yaptırır, bir resim daha çektirir.»

Ali bu sozleri söylerken Gunduzun suratı gitgide asılmış, gözleri kısılmıştı. Fakat ne duşunduğünü belli etmeden elindeki kırmızı çantayı kapatıp cebine attı, sonra: «Haydi şimdi derse yetişelim. Ne yapacağımızı sonra kararlaştırırız» dedi ve yerden okul çantasını alıp acele adımlarla okulun yolunu tuttu.

Üç oğlan okulun kapısından girerlerken ders zili çalıyordu. O gun Matematik yoklaması, Tarih, Coğrafya, Tabiat Bilgisi dersleri birbiri peşisıra çocukları o kadar meşgul etti ki, bir daha Gunduzun yolda bulduğu kırmızı çantayı bahis konusu etmeğe vakit bulamadılar. Daha doğrusu Gunduz bu konu üzerinde konusmak zorunda kalmamak için kaçamaklar uydurmanın yolunu buluyordu. Halbuki Alinin aklı fikri hep bu meselede idi besbelli, çunkü derste hiç yerinde duramıyor, iki kardese kaş göz işareti yapıyor, veya öğretmen tahtaya birşeyler yazmak uzere arkasını dondüğu vakit onları kâğıttan yuvarladığı küçük toplarla bombardıman ederek, çanta hakkındaki kararlarını bildirmelerini istiyordu.

Son derste Yavuz nihayet dayanamayıp kardeşine doğru eğildi ve kulağına fısıldadı: «Kırmızı para çantasını ne yapacağımıza dair bir karara vardın mı? Fikrini hiç olmazsa bana soylemiyecek misin?»

Gunduz cevap verdi: «Nasıl bir karar vermiş olabilirim, sanıyorsun? Elbette ki çantayı Polise teslim edeceğim, İsterse içinde 20 lira değil, 20 kuruş bulunsun. Durustluk bunu gerektirir. Hem bu çantanın gerçek değerini biz bilemeyiz ki. Belki o anahtar ve o resimi sahibi için özel bir önem taşıyor! Her şey para ile ölçulmez ki! Ama ben bunları Aliye söylesem, o sadece güler, benimle alay eder ve kendi fikrini kabul ettirmek için bin dereden su getirir, belki de sonunda beni kararımdan caydırır. Bu yuzden onunla bu konuda fazla tartışmaktansa vicdanımın sesine kulak vermeyi ve onun emrini yerine getirmeyi daha uygun buldum. Şimdi okuldan çıkar çıkmaz doğru karakola gideceğim.»

Yavuz: «İyi edersin kardeşim,» dedi «Ben de senin fikrindeyim. Bu gün denize gitmeyiveririz, ne olacak.»

Okul bitince iki kardeş fazla vakit geçirmeden çantalarını toplayıp kapıdan dışarı fırladılar. İkisi de son dakikada Alinin etkisine kapılmaktan korkuyor gibiydiler. Fakat Ali onların telâşlı çıkışlarından şuphelenmişti. Daha okuldan pek uzaklaşmağa vakit bulamadan arkadaşlarına yetişti ve: «Ne o, bakıyorum pek aceleniz var. Yoksa niyetiniz kırmızı çantadaki paraları bensiz harcamak mı?» diye igneleyici bir şekilde konuştu. Yavuz Alinin bu sozlerine fena halde kızmıştı. «Hayır,» diye sert sert cevap verdi. «Merak etme, o kadar para canlısı değiliz. Biz kırmızı çantayı karakola götürmeye karar verdik. Belki oradaki işimiz uzar diye seni yolundan alıkoymak istemedik. Sen denize git, keyfine bak. Vakit kalırsa biz de geliriz.»

Ali bir an duraladı, sonra gozlerinde kurnaz bir pırıltı belirdi. «Öyle mi?» diye dudaklarını buktü. «O halde ben de denizden vaz geçiyorum, sizinle birlikte karakola gideceğim.» Gunduz ve Yavuz bakıstılar. Besbelli Ali onların sozune inanmamıştı,

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

Yeldeğirmenleriyle Haberleşme

Yeldeğirmenleri ülkesi Holanda'daki değirmenleri, ancak eski değirmencilerin anladığı esrarlı bir dili vardır.

Bir değirmenci yeldeğirmeninin kanatlarına çeşitli açıları vererek dostlarıyla haberleşebilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda Hollandalılar bu garip yoldan kendi birliklerine haber ulaştırmışlardır. Yeldeğirmenleriyle haberleşme artık tarihe karışmaktadır. 17. Yüzyılda Hollanda'da 7000 yeldeğirmeni vardı, bugün ise sayıları 1200'e düşmüştür.

■

Buz Diğer Cisimleri Nasıl Soğutur?

Bir buz parçasına dokunursanız parmağınız buz gibi olur. Soğukluk sanki buzdan elinize doğru yayılmaktadır. Ama gerçekte durum bunun tam tersidir. Sıcaklık vücudunuzdan buza geçmekte ve onun bir kısmını eritmektedir.

Limonatanıza bir buz parçası atınca, buz bardaktaki sıvının ısısını alır bununla da kendisi erir. Buz gittikçe küçülür, limonatanız da ısı kaybettiği için soğudukça soğur.

Acaba buzu çabuk eritip su olmasını nasıl önliyebilirsiniz?

Bir beze sarın. Bu usül biraz garip geldi değil mi? Buz parçası açıkta bırakılınca ondan çok daha sıcak olan hava durmadan etrafında dolanır. Bu arada da buz onun ısısını alır ve çabuk erir. Ama kalın bir beze sarılınca havayla ilgisi oldukça kesilir bu yüzden de daha geç erir.

para çantasını gerçekten polise teslim edip etmiyeceklerini kontrol etmek istiyordu. Onun bu fesatlığına ikisi de içerlemekle beraber gene de seslerini çıkarmadılar ve birlikte karakolun yolunu tuttular. Az sonra nöbetçi komiserin karşısına çıkmışlardı. Komiser çocukların isimlerini, adreslerini sordu, anlattıklarını dinledi ve not etti. Sonra kırmızı çantanın içindekileri gözden geçirdi ve onları da bir deftere yazdı. Bu işler bitince Komiser üç oğlanın da ellerini sıktı. «Aferin çocuklar» dedi, «Sizi dürüstlüğünüz için tebrik ederim, gerçi para çantasında önemli bir şey yok, belki de sahibi onu aramaz bile, ama gene de bu hareketiniz övülmeye değer. Doğru yoldan, dürüstlükten hiç ayrılmayın, elbet bir gün bunun karşılığını görürsünüz.»

Çocuklar karakoldan çıkarken Ali iki kardeşin omuzlarına kollarını doladı ve: «Ee başımız göğe erdi mi şimdi?» diye alay etti. «İki paralık değeri olan bir para çantasını tâ buralara kadar getirmekten elinize ne geçti sanki? Hiç..... Üstelik bu kadar zaman da kaybettik, artık bu saatten sonra denize gittiğimize değmez, doğruca eve yollanıp ders oturmaktan başka yapacak bir işimiz kalmadı.»

Ali bu sözleri söylerken henüz ne kadar haksız olduğunu bilmiyordu. Çünkü çocuklar daha sokağın kösesini yeni dönmüşlerdi ki, ince yüzlü, beyaz saçlı, kibar fakat sade giyinmiş yaşlı bir kadın karakolun kapısından içeri girdi ve nöbetçi komiseri görmek istediğini söyledi. Kadın komiserin karşısına çıkınca çekingen bir tavırla söze başladı: «Sizi rahatsız ediyorum Komiser bey, buraya niçin geldiğimi söylersem bu hareketimi belki de gülunç bulacak veya beni deli zannedeceksiniz. Ama gene de size başvurmaktan kendimi alamadım. Bu sabah erkenden bir ahbabımı ziyaret etmek için evimden çıkmıştım. Günümü orada geçirip akşama doğru gene evime dönecektim. Az önce ahbabımdan ayrılırken bir de baktım ki para çantam yok. Halbuki sabahleyin onu yanıma aldığımı çok iyi hatırlıyorum. Hattâ akşam üzeri çarşıya uğrayıp eve biraz öteberi almak için yirmi lirayı çantaya yerleştirdiğimi bile kesin olarak biliyorum. Çantada biraz da ufak param vardı. Herhalde sabahleyin onu yolda düşürmüş olacağım. Şimdi diyeceksiniz ki, yirmi lira için bu kadar üzülmeğe değer mi? Ama mesele o değil... Benim parada gözüm yok. Ancak çantanın içinde ayrı bir gözde, genç yaşta kaybettiğim biricik oğlumun son çektirdiği resmi vardı. O benim için binlerce liradan daha kıymetlidir. Bir de onun odasının anahtarı vardı o çantada. O odada hâlâ ölen oğlumun eşyalarını saklarım ve her gün gidip onları toplar, temizler ve oğlumu anarak avunurum. İşte bay komiser, bu çanta benim için bu yüzden kıymetlidir. Eğer onu

bulup getiren olursa lûtfen bana haber verin. Gerçi pek umidim yok ama ne olur ne olmaz size adresimi bırakayım, çantayı bulanı da elimden geldiği kadar memnun etmek isterim.» Kadın sözlerini bitirince komiser masasının çekmecesini açarak içinden kırmızı çantayı çıkardı ve gözleri hayretle açılan kadına uzattı. «Buyrun efendim» dedi. «Zannederim kaybettiğiniz çanta budur. Onu bana laf arasında o kadar iyi tarif ettiniz ki fazla soruşturmaya lüzum yok.»

Aradan iki gün geçmişti. Yavuz ve Gündüz okuldan eve döndüklerinde yazı masalarının üzerinde açık mavi renkte şık bir zarf buldular. Üzerinde tanımadıkları zarif bir el yazısı ile isimleri yazılı idi. İki kardeş önce şaşkınlık içinde «Bu da nesi, kimden geliyor acaba?» diye söylenerek merakla zarfı açtılar. Zarftan çıkan açık mavi kâğıdın üzerindeki yazı birkaç satırdan ibaretti: «Kaybetmiş olduğum para çantamı bularak polise teslim ettiğiniz için size teşekkür etmek isterim. Bu sebeple önümüzdeki pazar günü sizleri evime bekliyorum. Herbiriniz için hazırladığım armağanı elinize vermekten büyük bir zevk duyacağım. Sevgilerimle, Zehra Dumlu.»

Gündüz ve Yavuz bir süre tek kelime konuşamadan birbirlerine baktılar. O sırada sokaktan Ali'nin sesi duyuldu. «Gündüz, Yavuz, çabuk buraya gelin.» İki kardeş kapıya koştular. Ali heyecan ve telâştan nefes nefese, elinde mavi bir zarf sallıyordu. «Şuraya bakın çocuklar, bir davetiye aldım. Kaybolan para çantasının sahibi bulunmuş, beni evine çağırıyor, bir armağan verecekmiş. «Ali sanki para çantasındaki yirmi lirayı plâjda harcamayı teklif ettiğini ve aslında bu daveti ve armağanı haketmediğini unutmuş gibiydi. İki kardeş buna içerlemekle beraber düşüncelerini Ali'nin yüzüne vurmadılar ve kendilerine de bir davetiye geldiğini söyliyerek pazar günü birlikte bayan Zehra'ya gitmek üzere buluşacakları saati kararlaştırdılar.

Bayan Zehra geniş, çamlık bir bahçe içinde bulunan eski fakat gene de güzelliğinden bir şey kaybetmemiş büyük bir köşkte oturuyordu. Küçük misafirlerini içten gelen bir sevinçle karşıladı. Bahçede ulu bir çamın altında güzel bir sofra hazırlamıştı. Burada neler yoktu neler. Çeşit çeşit pastalar, çörekler, sandviçler... Çocuklar limonata ve ayrandan dondurmaya kadar gönüllerinin her dilediğini bu sofrada buldular ve doya doya yiyip içtiler. Bayan Zehra bir yandan onlara ikram ederken bir yandan da tatlı tatlı konuşuyor, okulları, aileleri ve ilgi duydukları konular hakkında sorular soruyordu. Yemekten sonra Bayan Zehra çocukları köşkün üst katına çıkardı ve oradaki kapılardan birini bir anahtarla açtı. Gündüz bu anahtarın sokakta bulmuş olduğu kırmızı çantadaki anahtar olduğunu hemen tanımıştı. Hep birlikte geniş, aydınlık bir odaya girdiler. Açık duran balkon kapısından çam ağaçları ve tâ uzaklarda mavi deniz görünüyordu. Odada bir yatak, dolaplar, bir yazı masası ve duvardaki raflarda dizi dizi kitaplar vardı. Bayan Zehra çocuklara oturmaları için yer gösterdikten sonra şöyle dedi: «İşte çocuklar şimdi sizi buraya çağırmaktaki esas maksadımı anlatmak istiyorum. Yolda bulduğunuz kırmızı çantanın benim için ne kadar değerli olduğunu bilmelisiniz. O çantadaki resim benim yıllarca evvel ölen oğlumun resmiydi. Anahtar da bu odanın yani onun odasının anahtarı... Beni bu kıymetli hâtıralara kavuşturduğunuz için size ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu yüzden ben de sizi sevindirmek istiyorum. Şu odada gördüğünüz eşyadan istediğiniz şeyi seçebilirsiniz. Size onu armağan etmekten büyük bir zevk duyacağım. Sizin gibi dürüst ve iyi kalpli çocukların oğlumun eşyasını kullanması benim için bir teselli olacaktır.»

Çocuklar şaşkınlıktan bir süre yerlerinden kımıldıyamadılar. Hele Ali utancından başını önüne eğmiş, gözlerinin dolduğunu gizlemeye çalışıyordu. Her zamanki haşarı, alaycı çocuk bir anda değişivermişti. Aslında bu armağanı haketmediğini pekâlâ biliyordu. Bayan Zehra çocukların çekingenliğini farkedince sözlerine şöyle devam etti: «Görüyorum ki armağanınızı seçmekte güçlük çekiyorsunuz. O halde ben size yardım edeyim. Biraz evvelki konuşmalarımız sırasında herbirinizin neye karşı ilgi duyduğunuzu aşağı yukarı öğrenmiş bulunuyorum. Meselâ Gündüz, bana bir müzik âleti öğrenmeye heves ettiğini söylemişti. Ona oğlumun kemanını vermeyi uygun görüyorum. Yavuz da şu küçük radyoyu alsın. Alinin bileğinde saati olmadığını farkettiğimden ona da şu altın kol saatini veriyorum.»

Bayan Zehra bu sözleri söylerken çocuklara hediyeleri verdi ve onları alınlarından öptü, sonra ilâve etti: «Artık siz benim çocuklarım sayılırsınız. Bundan sonra da sık sık evime bekleriim, beni unutmayın.»

Üç arkadaş çamlı köşkten elleri dolu, yürekleri sevinç ve heyecandan çarparak ayrıldılar. Yolda Ali kendini tutamıyarak «İyi ki benim aklıma uyup kırmızı çantadaki paraları plâjda harcamadık» dedi. «Boylece hem bu iyi kalpli kadını sevindirdik hem de o yirmi liradan çok daha değerli armağanlar kazandık. Bundan sonra doğru yoldan, dürüstlükten hiç ayrılmıyalım.»

Akıl Şurubu!..

Karagöz — Yine ne var, suratından düşen bin parça!

Karagözcük — Sorma babacığım.

Karagöz — Anlat, anlat, derdin ne?

Karagözcük — Ahmet, Babacığım, bu sefer de...

Karagöz — (Keserek) A, ama, bıktım bu Ahmetten, yine ne olmuş?

Karagözcük — Bu sefer de güneş çarpmış.

Karagöz — Şu Ahmet, iyi hoş çocuk ama, kendisini idare etmesini bir türlü öğrenemedi gitti.

Karagözcük — Çok talihsiz bir çocuk babacığım. Bütün felâketler onun başına geliyor. Daha geçen ay yıkanmamış şeftali yediği için zehirlendi. Şimdi de güneş çarpmış. Ateşler içinde baygın yatıyor.

Karagöz — Zehirli ilâç hikâyesini bilmiyebilirdi ama, okula giden bir çocuğun yıkamadan yemiş yemenin doğru olmadığını bilmesi gerekirdi. Güneşle şaka olmıyacağını, haydi, haydi.

Karagözcük — Annesinin sözünü dinlememiş, saatlerce plâjda oynamış. Akşam eve gelince de bayılmış, ateşi fırlamış, vücudu cayır cayır yanıyormuş.

Karagöz — Ona temiz bir dayak atmalı da aklı başına gelsin. Üstelik bir de Doğan Kardeş okuyucusu. Ayıp, ayıp...

Karagözcük — Annesi de hep bunu söylüyor. Doğan Kardeş'te Doktor Amcanın yazılarını hep seve seve okur da yine akıllanmaz diyor.

Karagöz — Demek Ahmet aklıyla değil, sadece gozleriyle okuyor. Şimdi ben de hatırlıyorum: Doktor Amca, kaç defa, ama kaç defa, «aman, dikkat çocuklar, güneşte uzun müddet kalmayın, başınıza iş açarsınız, güneş hem dostunuz hem düşmanınız.» diye anlattı, durdu. Demek Ahmet bunları okuduğu halde...

Karagözcük — Denizi görünce her şeyi unutuyor. Plâjdan ayrılmak istemiyormuş...

Karagöz — Şimdi, günlerce yatakta kalsın da anlasın Hanya'yı Konya'yı. Marifet, her işi tadında kesebilmekte. İnsanlar, frenleri tutmıyan otomobiller gibi, gevşek iradeli olurlarsa, başlarına işte böyle her türlü felâket gelir. Doktora söyliyelim de ona bir akıl şurubu versin.

Karagözcük — Böyle bir şurup var mı, babacığım?

Karagöz — Var, oğlum, var...

Karagözcük — Aman ne iyi, biz de alsak o şuruptan.

Karagöz — O şurubun adı ama, dayak! Anladın mı şimdi...

Karagözcük — Aî İlâhi babacığım, hiç insana dayak atılır mı?

Karagöz — Akılsız insanlara atılır. Lâftan anlamıyanın hakkı kötektir...

GAZİANTEP DOĞAN KARDEŞ KULÜBÜNÜN YILLIK ÇAYI

Gaziantep Doğan Kardeş Kulübü yıllık çayını Piyade Alayının genel konular dershanesinde vermiştir. Başkan Kemal Rıza Uygur açış konuşmasında kulübün amaçlarını belirtmiş, daha sonra yapılan çeşitli eğlence ve yarışmalarla toplantı sona ermiştir.

PADİŞAH'IN PABUÇLARI

EVVEL zaman içinde, eskiden Kilikya denilen bugunkü Teke yöresinde Hasan adında bir çocuk vardı. Amcasıyla birlikte otururdu. Ona bahçe ve tarla işlerinde yardım eder, harman zamanları doven surerdi.

Çok defa, Mehmet amcanın kulubeciğinin önünde bır doğan otururdu. Uruk, konuşan bir doğandı, ama bunu pek kimse bilmezdi.

Hasan Uruk'u çok severdi. Bu sevgi karşılıklıydı. Çocuk ne zaman doğana yem vermeye gitse hayvanın boncuk gözleri pırıl pırıl parlardı.

Bir sabah Hasan kuşuna avucundan yem yedirirken hayvan birdenbire konuşmaya başladı:

«Bu gün padişah buraya gelecek.»

Hasan heyecanla haberi amcasına ulaştırdı. Amca, kuşun o zamana kadar sözlerinde hiç yanılmadığını söylıyerek padişahı gormek için pazar yerine gitmeye kalktı. Hasan amcasını durdurdu. Uruk da padişahı görsün dıye onu da almak için eve koştu.

Çok geçmeden dağların ardından davul zurna sesleri duyuldu. Az sonra padişahın alayı da belirdi. En önde parlak kılıçlı yeniçerıler vardı. Arkasında sırtları ağır sandıklar yüklü katırlar, atlar, develer göz kamaştırıcı elbiseler giymiş adamlar geliyordu Etraf pırıl pırıldı. Türlü türlü sesler. kokular ortalığın havasını değiştirivermişti.

Padışahın tahtırevanı önlerinden geçerken, Hasan'la amcası yerlere kadar eğildiler. Mehmet amca yeniçeri başına kavun ıkram etti. Adam susuzluktan kuruyan dudaklarını yalıyarak kavunu aldı. Hemen eğri kılıcıyla ikiye bölüp yemeğe başladı. Bir ara gözleri Hasan'ın omuzundaki kuşa takıldı, bakışlarını hayvandan ayırmadan,

«Padişah av için iyi bir doğan arıyor» dedi.

«Bu bir ev hayvanı, ava yaramaz» dıye mırıldandı Hasan.

Bunun ustüne yeniçeri başı gözlerini iri iri açarak,

«Sen sus bakalım, oğul» diye gürledi. Sonra arkaya dönüp işaret etti. Mavi elbiseli, kuru bir adam sıradan ayrıldı. Uruk'u Hasan'ın omzundan alıp ye-

★ Okumak bir sabır işidir. Okumak sabrı, okuya okuya kazanılır. ★

rine döndü.

Hasan söylenmek istediyse de amcası engel oldu.

Çocuk biraz yatıştıktan sonra, «Oğlum» dedi, «Padişah mutlaka her istediğini elde eder. Bu yüzden boşuna canını üzme.»

Alay uzaklaştı. Arkada bir toz bulutu kalmıştı. Hasan artık hiç bir şeyi görmüyor, hiç bir şeyden tat almıyordu. Dünyası boşalmış gibiydi.

Mehmet amca da sessiz sessiz duruyordu. Toz yatışınca heyecanla bir şeyler söylendi. Hasan gözlerini silip adamın gösterdiği yere baktı.

Yolun ortasında bir deri torba duruyordu. Oldukça yıpranmıştı. Üstünde bir şeyler yazılıydı. Mehmet amca köyün sayılı okumuşlarındandı. Uzun bir süre heceledikten sonra, «Padişahın Pabuçları» yazdığını sökebildi.

«Katırlardan birinin sırtından düşmüş olmalı» dedi. «Mademki doğanımızı elimizden aldılar, bu da bizim hakkımız şimdi. Düşün evlât, düşün bir hazine ayağımıza geldi. Bunlar mutlaka altınlar, inciler, elmaslarla süslüdür. İşimiz bitince açarız, olur mu?»

«Ne yapayım altını, inciyi» diye Hasan dertli dertli içini çekti, «Uruk' un yerini hiç bir şey tutamaz »

O gün Hasan pek isteksiz çalışıyordu. İkide bir patlıcan toplamayı bırakıp gözlerini doğanın gittiği yere dikerek dalıyordu.

İşleri bitti. Ellerini, yüzlerini yıkayıp bir ağacın altına oturdular. Mehmet amca elleri titriyerek torbayı açtı. Yalnız bütün ümitleri kırılıverdi. Zira içinden bildiğimiz deriden, beş çift eski pabuç çıkmıştı.

Yumuşak ve rahat oldukları ilk bakışta anlaşılıyordu.

«Zavallı padişah» diye söylendi. «Pabuçları kaybolunca kimbilir inci, elmaslarla süslü ne rahatsız şeyler giymek zorunda kalmıştır. Hasta bir ihtiyarın hiç değilse ayaklarının rahat olması gerekir. Bunları padişaha götürmeliyim.»

Amca alayın mola verdiği yerin pek uzakta olmıyacağını söyliyerek çocuğu gönderdi.

Hasan gibi eline ayağına tez, açıkgöz bir çocuk için padişahın alayına yetişmek işten değildi. Yalnız iri yarı nöbetçiden izin alıp padişahı görmek pek öyle kolay olmadı.

«Bunlar padişahın, kendim eline vermek istiyorum» diye herbirine ayrı ayrı yalvarıyordu. Bir ara padişahın çadırına sokuldu. Kapıdaki mavi urbalı adam,

«Efendimiz uyuyor. Ne vereceksen bana bırak. Ben sonra kendisine veririm.»

Hasan çok yorulmuştu. Ümitsizlik içinde bocalarken içerden bir ses,

«Bırakın girsin, bırakın girsin» diye bağırdı. Hasan sesi tanımıştı. Gözleri parlıyarak içeri girdi. Yatakta solgun yüzlü bir ihtiyar mışıl mışıl uyuyordu. Karyolanın demirinde de Uruk oturuyordu. Az önce konuşan da oydu.

Hasan usulca torbayı yatağın yanına bıraktı. Uruk'u okşıyarak cebinden biraz ay çiçeği tohumu çıkarıp yedirmeye başladı.

Bu arada hayvanla konuşuyordu.

«Sen burada kal, padişahın sana ihtiyacı var.»

«İstersen kuşu al» diye arkadan bir ses yükseldi:

«Hayır efendim sizde kalsın. Can yoldaşınız olur.»

Padişah derinlere çökmüş gözlerini Hasan'ın yağız yüzünde gezdirdi ve,

«Teşekkürler evlât» dedi. «Kaybolan pabuçlarımı bulup getirmekle bana büyük iyilik yaptın. Şimdi de benim hediyemi kabul et. Biliyor musun paha biçilmez hediyeler çoğunlukla para bakımından pek fazla tutmazlar. Benim eski pabuçlarla senin kuşun örneğinde olduğu gibi.» Hasan heyecanla doğanın zincirini çözdü ve teşekkür edip sevincini amcasıyla paylaşmaya koştu.

Doğan Kardeş YAYINLARI

GÜZEL KİTAPLAR SERİSİ

Willhelm Tell	1000
Bufalo Bill	1000
Tabiat Ana Anlatıyor	1000
Duygulu Dostlar	1000
Gümüş Kanat	1000
Kurtları Yıldıran Kış	1000
Dede Korkut Masalları	1000
Hayvan Hikâyeleri	1000
Kurt Kanı	600
Kon Tiki	250

DÜNYA ÇOCUK ROMANLARI

Az Gittim Uz Gittim	500
Evvel Zaman İçinde	500
Büyük Yazarlar ve Şaheserleri	500
Aslan	500
Küçük Lord	400
Leylek Dede	400
Gözlüklü Kedi	400
Bir Varmış Bir Yokmuş	400
Baharı Getiren Kırlangıç	400
Sincaplı Kız	400
Çocuklar İçin Görgü	350
Gri Şapkalı Adam	300
Yaşanmış Hikâyeler	300
Çitlembik	300
Issız Adada Bir Yıl	300
La Fonten (Orhan Veli)	250
Sıcak Ülkeler Doktoru	200

FAYDALI KİTAPLAR

Nedir? Neden? Nasıl? No. 1	400
Nedir? Neden? Nasıl No. 2	400
Eşyaların Hikâyesi	300
Yazının Hikâyesi	300
Saatin Hikâyesi	250
Işığın Hikâyesi	200

Pekliği yenmek elinizdedir

Amcazademin çocuğu annesi ile beraber, deniz mevsiminden istifade etmek için Eskişehir'den yanımıza geldiler. Erdoğan'ı üç senedir görmüyordum, 14 yaşına basmış, serpişmiş, delikanlı olmuş. efendi, uslu, çalışkan bir öğrenci. Yazın, tatil ve denizin tadını çıkardı, usulünde güneşte yandı, yüzmeyi öğrendi boş vakitlerinde bol bol kitap okudu. Bir gece annesi kapımdan seslendi,

— Kâmran, çok afedersin, seni uyandırmak mecburiyetinde kaldım.

— Hayrola yenge?

Erdoğan iki göz iki çeşme, karnı çok ağrıyor, eskiden de ara sıra olurdu ama bu defa çok şiddetli.

Robdöşambrımı üstüme aldım ve odasına girdim. Zavallıyı yatakta iki büklüm,

— Ah! karnım. Ah! karnım. diye inler vaziyette buldum.

— Abur cubur mu yedin, ishal misin?

— Hayır, aksine 3 gündur büyük abdeste çıkmadım. Ağrıdan patlıyacağım amca, karnım davul gibi şiş.

— Peklik çeker miydin?

— Evet... Kabızlıktan senelerdir şikâyet ederim.

— İlâç alır mıydın?

— Hayır, anneme, babama söylemeye de sıkılırdım.

— Bu huyunu beyenmedim, insan hayatî olan herşeyini anası, babası, ağabeysi, ablasına anlatmalı; ve her gün barsaklarını boşaltmalı.

— İki, üç günde bir büyük abdeste çıkılsa ne olur?

— Baş, karın ağrısı, çalışma gücü ve neşe azalır, vücut dışarı atılmayan toksinlerin tesiriyle zehirlenir.

— Bunları bilmiyordum.

— Sen şimdi şu hapı yut, karnına sıcak termofor (su kabı) koyalım, bir saat içinde rahatlarsın.

— Teşekkur ederim.

İlâç ve karnına konan sıcak su tesirini gösterdi, delikanlı abdeste çıktı rahatladı. Ertesi sabah kahvaltıda, annesinin uzattığı elmayı ittiğini görünce:

— Olmadı, bol meyve, sebze yiyeceksin ki, tembel olan barsakların çalışsın. Dun akşamki karın ağrısını çabuk unuttun galiba.

Annesi:

— Hep böyle, meyve ve sebze sevmez Kâmran.

— Yeşil, olgun sebze ve yemişler hem vitamin hazinesi, hem de barsakları temizleyen en kıymetli besilerdir. Normal olarak günde 1 - 2 defa büyük abdeste çıkmak için kararında yenmelidir.

★

— Anlaşıldı Erdoğan, barsaklarının tembel kalmasına sen hizmet etmissin.

— Nasıl?

— Meyve, sebze seçmiş, pek yememişsin, dışkılamanın seyrek ve güç olmasından insanlar suçludur; birçok kimseler dışkılama duygusu geldiği halde, vaktinde yapmamadan, abdestlerini tutmalarından, kabızlıktan şikâyet ederler. Bu alışkanlıklar çok kere okul yaşında başlar ve yerleşir; eminim sende de böyle başlamıştır.

— Doğru doktor amca, okula geç kalacağım diye o his geldiğinde tuvalete gitmezdim.

— Gördun mü ya! Sebze de sevmiyorum diyorsun.

— Bunun peklik ile ne ilgisi var?

— Sebze ve yemişler sellulozdan zengindir, selluloz hazmolmaz, barsakları uyarır ve posaların dışarı atılmasına yarar.

— Şimdi ben ne yapacağım?

— Her sabah abdest hissi olsun olmasın tuvalete oturacak, bol sebze, meyve yiyecek, yürüyecek, jimnastik yapacaksın.

— Dediklerinizi tecrube edeceğim.

Erdoğan, yemiş, sebze seçmedi, önüne konulanları yedi, her sabah helâya çıktı ve itiyadi pekliğini yendi, neşesi, sağlığı yerine geldi.

Dr. Kâmran ŞENEL

DENİZLERİN
YORULMAK BİLMEYEN
YOLCUSU

Yılan Balığı

Denizde yaşıyan hayvanların en ilginç olanlarından biri şüphesiz yılan balığıdır. İsminden de anlaşıldığı üzere, görünüş bakımından tıpkı bir yılana benziyen bu balıkların yetişkinleri gri-yeşil renkte, kol kalınlığında ve 50 - 150 cm. uzunluğunda olurlar. Özellikleri hem tatlı suda hem de tuzlu suda yaşıyabilmeleri, hattâ kısa bir süre için karada bile dolaşabilmeleridir. Bütün yılan balıklarının doğum yeri, Atlantik Okyanusu'nda bulunan ve Sargasso Denizi adı verilen yerdir. Sargasso Denizi, Atlantik Okyanusu'ndaki akıntıların sürükleyip getirdikleri ve belli bir yerde yığıp bıraktıkları deniz bitkileri ve yosun yığınından ibarettir. Bu sık deniz ormanının derinliklerinde yılan balıkları yumurtalarını bırakırlar. Her dişi balık 9 - 10.000 yumurta yapar. Fakat bu yumurtalardan çıkan yavruların hepsi hayatta kal-

maz. Birçokları başka balıklar tarafından yok edilir. Yavru yılan balıkları 10 mm. boyundadırlar ve tıpkı ufacık söğüt yapraklarına benzerler. Bunlar 2 yıl boyunca Sargasso Denizinin yosunları arasında yaşayıp beslenirler. Sonra kendilerini civardan geçen akıntılara kaptırıp Avrupa veya Amerika kıt'asına doğru yol alırlar. Yılan balıklarının Amerika yolculukları bir yıl, Avrupa yolculukları ise hemen hemen üç yıl sürer. Çünkü doğum yerleri olan Sargasso Denizi Orta Amerika'ya daha yakındır. Bu zaman zarfında yavru balıklar ancak pek az büyümüş, birer kibrit çöpü boyuna varmışlardır. Vücutları renksiz ve cam gibi saydamdır. Karaya ulaşan yılan balıkları bir nehir ağzı arıyarak tuzlu sudan nehrin tatlı suyuna geçerler ve nehrin aktığı yönün aksine ilerliyerek kıt'anın iç taraflarına ulaşırlar. Bazıları nehir yolu ile göllere varır, bazıları ise yıllarca nehirde dolaşır durur. Bu süre zarfında gitgide büyür, et ve yağ bağlar. Bu yüzden yılan balıkları makbul bir yiyecek sayılırlar. Yolculukları sırasında yılan balıkları çok defa suyun dışına da çıkarlar ve tıpkı gerçek yılanlar gibi çayırların, tarlaların üzerinden kıvrıla kıvrıla sürünerek ilerlerler. Bu yüzden denizle hiç bir ilişiği olmayan göllerde ve su birikintilerinde yılan balıklarına raslamak mümkündür. Bu balıkların bir süre için karada yaşayabilmelerine sebep, solungaçlarını istedikleri zaman sımsıkı kapayabilmeleri ve içindeki nemi muhafaza edebilmeleridir. Yılan balıklarının zaman zaman karada kurbağa veya böcek avladıkları da olur. Yılan balıkları 10 - 15 yaşına vardıkları zaman ömürlerinin tükenmek üzere olduğunu sezerler ve tekrar geldikleri yoldan doğum yerleri olan Sargasso Denizine dönmek üzere yolculuğa çıkarlar. Gayeleri, ölmeden önce burada yumurtlamak ve türlerinin devam etmesini, tükenmemesini sağlamaktır. Uzun bir yolculuktan sonra Sargasso Denizine ulaşan yılan balıkları buradaki yosunların, deniz bitkilerinin arasına yumurtalarını bırakır ve bu son görevini de tamamladıktan sonra ölürler. Cansız vücutları denizin dibine çöker.

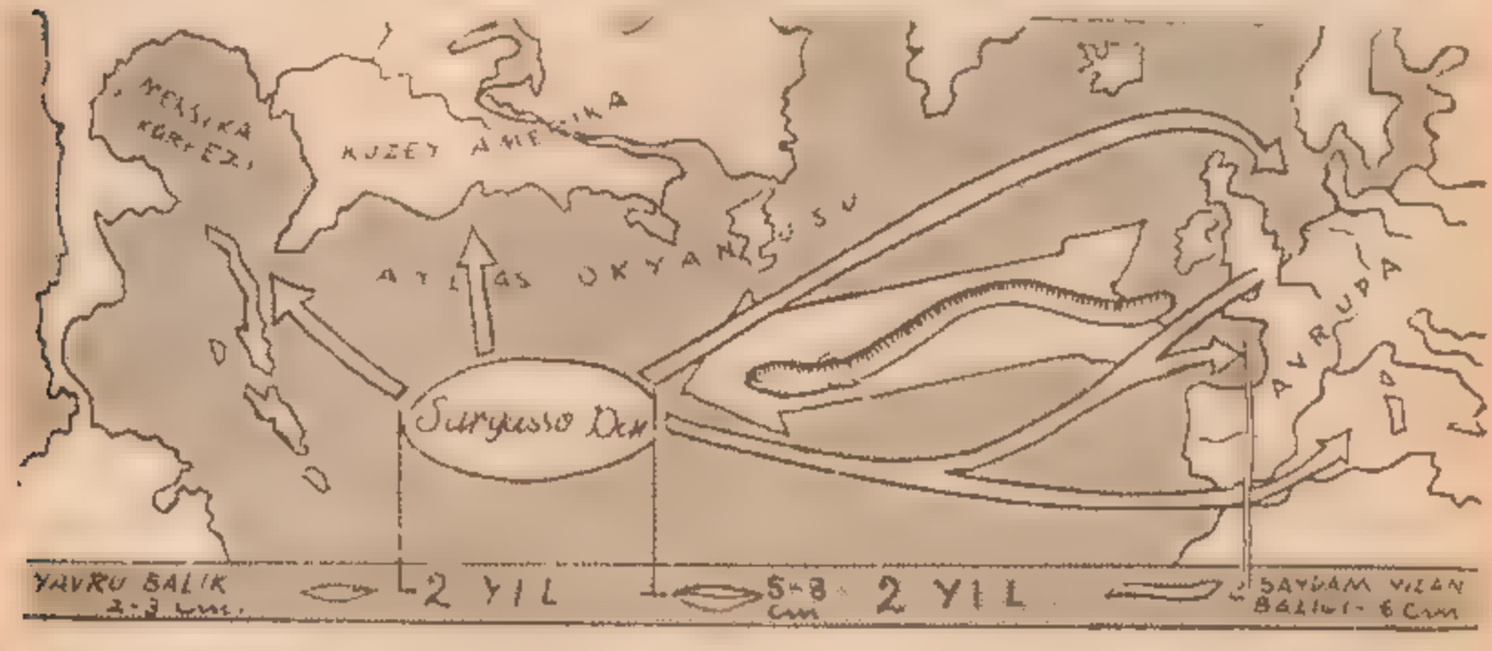

Yılan balıklarının yaşayışları ve özellikleri hakkında edinilen bu bilgiler henüz pek eski değildir ve bu garip hayvan üzerinde yapılan araştırmalar devam etmektedir. Eski devirlerde yılan balığının bir balık olduğu bile bilinmezdi, onun gerçek bir yılan olduğu sanılırdı. Hattâ bazı yerlerde onu kutsal sayarlar, tapınakların ö-

(Devamı Sh. 48 de)

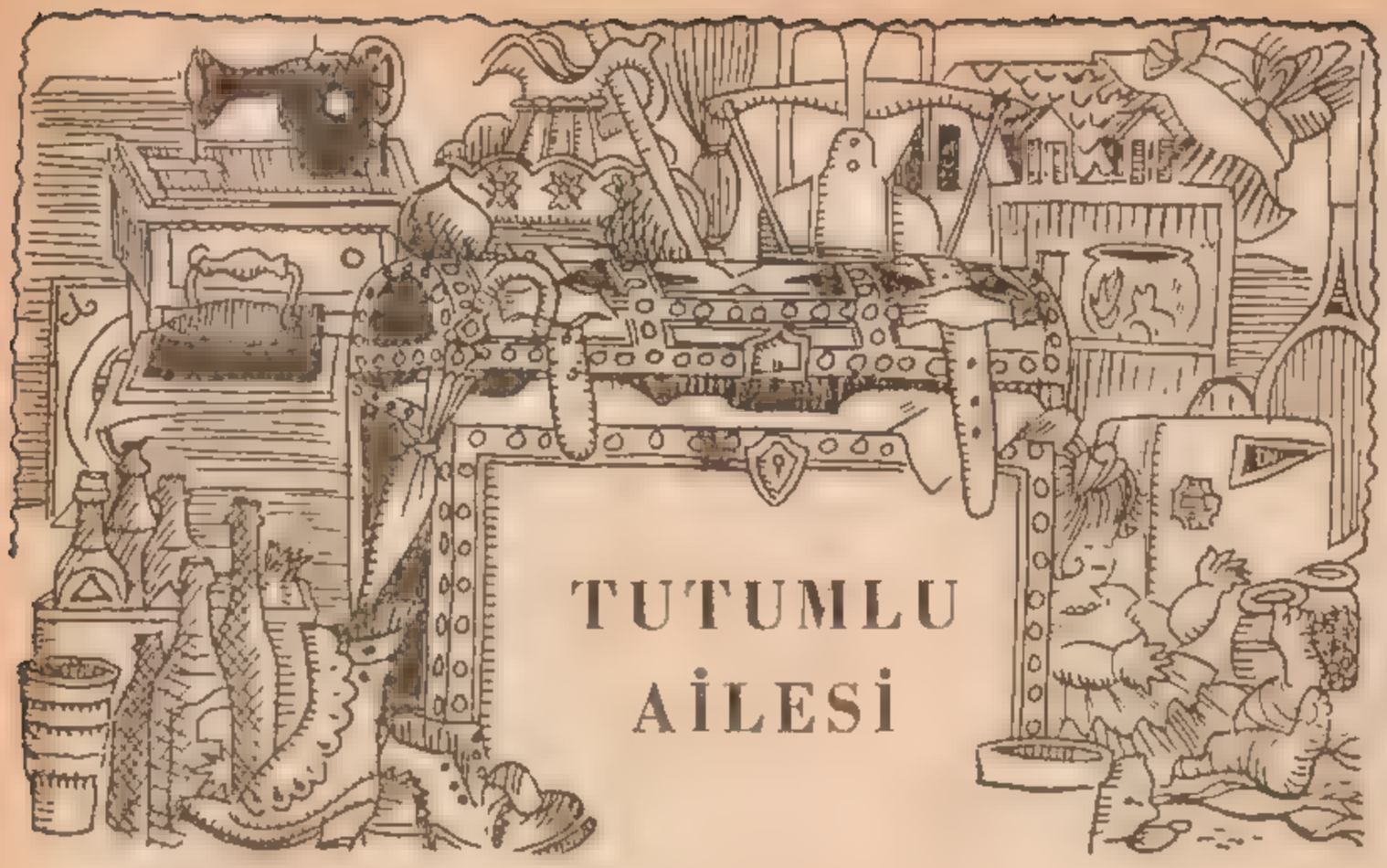

TUTUMLU AİLESİ

Tutumlu ailesinin tutumu sovadlarının anlamını kat kat aşmıştı. Evet, Tutumlular buyuk kuçuk, hiçbir şey atmazlardı. Boş şişeleri, kullanılmış sicimleri, işe yaramıyan kapkacağı, yırtık pırtık elbiseleri saklarlardı. Ev, tabanı delik pabuçlar, boş saksılar, paçavralar, türlü türlü paket kağıtlarıyla dolup taşıyordu.

Evin üç çocuğu vardı. Ali, Ayşe, Mehmet. Onlar da hiçbir şeylerini atmaya kıyamazlardı. Küçukken oynadıkları ovuncakları bile duruyordu. Günun birinde lâzım olur korkusuyla eski fırçalarını, boş macun tuplerini bile saklarlardı.

Anne Alinın bir pantalonunu daha yamanacak giyecekler arasına koyarken, «Bu daha çok· givilir» dedi. Yamanacak giyecekler yukardaki misafir yatağının üstünde kocaman bir yığın olmuştu.

Baba dağ gibi yukselen kumaş yığınına bakıp, «Şu dikiş makinesini bir onarabilsem, çok ıyi olacak doğrusu. Sen de bunları ortadan kaldırırsın.» Makineyı yağlamak için yağdanlığı aramaya başladı. Fakat bulamadı.

«Ufak tefeği ikide bir kaybetmemek için bir sandık yapmalı. Çekiçle testereyi bulayım gerisi kolay.»

«Onlar şuralarda bir yerde olacak» dedı anne.

«Bırazdan buluruz. İyi ki evimiz büyük, bir sürü gömme dolabımız var. Hiçbir şeyimiz ortada kalmıyor.»

Gerçekten de evde bir sürü dolap vardı ama hepsi de ağzına kadar kalemler, defterler, gazetelerle doluydu. Yenisi yapıldıkça küçülen, eskiyen elbiseler ilkin sandalyelerın üstune asılır, bır süre orada bekledikten sonra, gunün birinde lâzım olur kaygısıyla dolaplara tıkılırdı.

«Bir gun şu çekmecelerdeki kâğıtları düzenliyevim, gözleri duzelteyim» diye soylendı anne. Hasan amcadan gelen mektubu arıyor bır yandan da sinirli sınırli konuşup duruyordu.

«Şuralarda bir yerde olacaktı. Göz açıp kapayıncaya kadar nereye gitti.»

«Anne» dedi Ayşe, «Hasan amcanın mektubuna cevap yazacağına nıve onu buraya davet etmıyorsun? Çoktandır bize gelmıyor. Göreceğim geldi.»

Ayşe bazen parlak fıkırler ileri sürerdi. Bu da onlardan bırıydı.

Anne hemen işe girıştı. Ancak yazı masasının alt çekmecesini altust ettikten sonra kâğıt kalem bulabıldı.

Yazılan davetiyeyi göndermek için babanın evden hayli uzakta olan postahaneye gitmesi gerekti. Gerçi evde yedek pul yok değildi ama bulmak ımkânsızdı. Kimbilir nerelerdeydi.

Sonra çok sevdikleri Hasan amcayı nasıl

ağırlayacaklarını kararlaştırmak için bütün aile toplandı.

«Börek çok sever» dedi anne. «Güzel börek yapayım. Geçen defa geldiğinde pişirdiğime bayılmıştı.»

Yalnız o böreğin tarifini bir dergiden kesmişti. İlk önce onu bulmak gerekiyordu. Anne hemen kalktı araştırmaya başladı. Ayşe de yardıma koştu.

Yığınla gazete ve dergiyi elden geçirdiler. Birkaç dolap boşalttılar. Artık aramaktan ikisinin de başı dönmüştü. Bir ara anne:

«Zararı yok» dedi. «Hasan amca pilavla fasulyeyi de çok sever. Bırakalım artık.»

«Yukarıdaki odada yatacak değil mi?» dedi baba. Sonra birden aklına yatağın üstündeki elbise yığını geldi. Onların ortadan kalkması için dikiş makinesinin onarılması gerekiyordu.

«Düşündüm taşındım» dedi baba, «Hasan amcanın burada, yataklı kanapede yatması daha uygun. Üstündeki kitapları, paltoyu bir tarafa itip yataklı kanapeye oturdu.

«Bak» dedi. «Yumuşacık, çok rahat eder burada.»

Anne küçük Aliye döndü:

«Hasan amca geçen defa sana kurşun asker getirmişti.»

«Kurşun asker mi?» diye çocuk sevindi. «Hani nerede?»

Anne düşünceli düşünceli elini çenesinde dolaştırdı:

«Doğrusu nereye koyduğumu hatırlamıyorum. Yalnız o zaman, onlarla oynıyacak kadar büyüyünce sana vermek için kaldırmıştım.

«Hasan amcam bana da bir oyuk getirmişti» dedi Ayşe. «Gelince üstümde görürse çok memnun olur herhalde. Ama yerini bilmiyorum.»

«Bak şimdi aklıma geldi» dedi anne. «Bana da çerçeveli bir resmini hediye etmişti.»

«Nerde, nerde?» diye Ayşe duvarlara bakındı.

«Ben Hasan amcayı hiç tanımıyorum» dedi Ali. «Resmini de görmedim.»

«Hatırlamazsın ya» dedi anne. «O zaman çok ufaktın. Resmi de ben şeye koydum. Şeye... Bir türlü aklıma gelmiyor» diye kollarını havaya kaldırdı.

«Yazı masamı araştırayım.»

«Evet, evet mutlaka oradadır» dedi baba.

«Hasan amca resmini duvarda görünce çok sevinir. Ne yapıp yapıp bulmalıyız.»

Anne yazı masasını, bavulları altüst etti. Eski tebrikler, mektuplar, kartlar hep aklının ucundan bile geçirmediği şeyler eline geçiyordu.

Bu arada çocuklar, baba da durmuyorlardı. Onlar da çatıyla bodrumda harıl harıl çalışıyorlardı.

Cumartesi öğleden sonrayı öyle geçirdiler. Neler buldular neler... Abajurlar, yarım kalmış mumlar, midye kabukları, şarkı notaları, ama sevgili Hasan amcalarının resmine rastlıyamadılar.

Akşamüstü hepsi yorgun düşmüşlerdi. Aramaktan vazgeçtiler. Suratları bir karış her biri bir köşeye oturdu. Hiçbir şeyi atmamak en luzumsuz şeyleri bile saklamak yüzünden, Tutumlu ailesinde kimsenin yüzü gülmüyordu.

Derin sessizliği Ayşe'nin ince sesi bozdu.

(Devamı Sh. 47 de)

KARA KITA

Afrika'da Bir Aslan Avı

Derleyen :
Gülen OLUT

AMERİKA Birleşik Devletlerinin 6 ncı Cumhurbaşkanı Theodore Roosevelt 1909 da yaptığı doğu Afrika gezisinde başından geçen heyecanlı bir olayı anlatmaktadır. Roosevelt gözü pek bir kimseydi. Afrikadaki Nandi kabilesi kendisini ilkel bir aslan avına davet edince hemen kabul etti. Aşağıdaki parça «Kara Kıta» adlı kitaptan alınmıştır. «Kahvaltıdan sonra hemen yola çıktık. Yanımızda tüfeklerimiz vardı ama ödevimiz Aslanı ortaya çıkarmak ve Nandi savaşçılarının yetişip yakalıyamıyacağı kadar uzaklara açılmasını önlemekti.

Bir saat sonra otlarla kaplı göz alabildiğine uzanan düzlükte 7 - 8 m. aralıklarla arka arkaya dizilerek upuzun bir çizgi meydana getirmiş olan Nandi savaşçılarına yetiştik Bu vahşi insanlar göz kamaştırıcı güzellikteydiler. Çırılçıplak vücutları bir kaplan gibi çevik ve atikti. Siyah kadifeyi andıran derilerinin altından güçlü kasları farkediliyordu. Yalnız hayvanlardan elde edilen yiyeceklerle beslendiklerinden örneğin et, süt, kan gibi şeyler yediklerinden yorgunluk, bitkinlik nedir bilmiyorlardı. Her türlü tehlikeye hazırlıklıydılar. Bakışları zalim, korkusuz ve mağrurdu. Vücutlarını yaylandırarak geniş ve çevik adımlarla koşuyorlardı.

Başlarında garip süsler vardı Ellerinin birinde yine göz alıcı renklere boyanmış, okuz derisinden yapılmış kalkanlar, ötekinde de ava yaklaşınca ileri fırlattıkları tüyler ürpertici savaş mızrakları. Mızrakların demirden yapılmış sivri uçları ateşte tavlandırılarak gümüş gibi pırıl pırıl parlatılmıştı. Kenarları kılı kesecek kadar keskindi. Mızrakların sapındaki tahta kısımlar oldukça kısaydı Dipçikleri de yine demirdendi. Bu yüzden mızrak tüm demirden etkisini bırakıyordu. Bu ağır şeyler kasları adamakıllı gelişmiş olan savaşçıların ellerinde oyuncak gibi duruyordu. Bodur bir çalılığa vardığımızda öğle olmuştu. Buradan bir iki kilometre kadar aşağı indik. Yeleli bir aslan birden önden giden savaşçı dizisinin karşısına çıkıverdi. Sonra yine aynı hızla insan boyunu aşan otların arasına dalıverdi. Atlı olan bizler arkasından seğirttik.

Sarılı siyahlı yelesi, parlak sivri diş ve pençesiyle bir yayı andıran çevik vucuduyla avımız şahane bir hayvandı. Devamlı bir zorbalık ve yağmacılıkla bozkırların bu yeleli kıralı öbür hayvanları tir tir titreten bu insafsız can alıcının hayatı şimdi, kendisine karşı gelebilen tek düşmanın elindeydi. Sıkıştırdık.

Bir kilometre gittikten sonra, onu mızrakçılar gelinceye kadar oyalayabileceğimiz bir şekilde sıkıştırdık. Ondan 60 m. kadar uzaktaydık. Herhangi birimize saldırır kaygusuyla ellerimiz tüfeklerimizin tetiklerinde bekliyorduk. Mızraklılar birer birer geliyorlar ve büyük avın etrafında bir halka şeklinde diziliyorlardı. Sağ ellerindeki mızrağı fırlatmağa en elverişli durumda tutarak sol dizlerini yere dayayıp vaziyet alıyorlardı. Etrafının adamakıllı çevrildiğini gören aslan ayağa kalktı, yelesini kabarttı, kuyruğunu durmadan iki yana sallıyordu. Başını iyice aşağı indirdi. İkide bir uzun sivri azı dişlerinin parlaklığını göstermek istercesine üst dudağını açıyordu. Korkunç homurtusuyla ilkin sağa, sonra sola doğru gidip geldi. Tüyler ürpertici bir manzaraydı bu. Çevrede, sessiz tetikte mızrakçılar, ortada gittikçe korkunçlaşan kükreyişiyle kana susamış yırtıcı hayvan... Halka tamamlanınca mızrakçılar doğruldular ve hayvana yaklaşmağa başladılar. Aslan hızla bir o yana bir bu yana bakarak halkın en zayıf olduğu yeri araştırıyordu. Nihayet büyük bir hızla saldırdı. En karışık, en heyecanlı andı bu. Öndekiler kalkanlarını kaldırıp mızraklarını çekerek ilk saldırmağa hedef oldular. Bunların iki yanındakiler düşmanı yandan çevirmek için harekete geçtiler. Kafile başkanı sıçrıyarak ötekilerin önüne geçti. Mızrak atacak uzaklığa gelince elindekini fırlattı. Aslan yaralandığını anlayınca yana döndü ve öndeki savaşçının üstüne atıldı Bu arada savaşçı mızrağını çekmişti. Sivri uç hayvanın omuzundan girip butundan çıktı. Kalkana dayanarak geri çekildi. Sırtını kavislendirerek savaşçıya bir pençe indirdi. O anda başka bir mızrağın hayvanın vücuduna saplandığını gördüm. İki yanından çıkan mızrak uçları, pırıl pırıl parlıyordu. Artık sonu gelmişti. Dönüp ikinci mızrağı sapluyana saldırdı. Fakat çarçabuk pençelerini gevşetti. Yere düşerken bir mızrak başını çeneleri arasına sıkıştırıp ikiye bölüverdi. Bunun üstüne savaşçılar hayvanın başına üşüşerek mızraklarını vücuduna saplamağa bir yandan da bağrışmaya başladılar.

Halbuki aynı savaşçılar, aslan acaba hangi tarafa saldıracak diye bir hayli endişe etmişlerdi. Çünkü ormanların kıralı olan bu hayvanın bir darbesi insanı canısız veya hiç değilse sakat bırakmaya yeterdi. Fakat aslanın üstüste yediği iki mızrak artık onda insanlara saldıracak hal bırakmamıştı.

Bu arada biz yaralıları tedavi ediyorduk. Yaralarını antiseptiklerle temizlerken çok acı çekiyorlardı. Tercümanımla her birine birer dana hediye edeceğimi söylettim. Nandi kabilesinden bir erkek için sürüsü karısından daha kıymetlidir. Hediyeyi duyunca her ikisi de acılarını unuttular. Sevinçlerinden ağızları kulaklarına varıyordu.

Daha önce savaşçılar kalkanlarını başlarının üstüne kaldırıp zafer şarkılarını söyliyerek yavaş dans adımlariyle aslanın etrafında dönmeğe başladılar. Ömrümde rastladığım en heyecanlı, en tüyler ürpertici av da bu vahşi zafer dansıyla sona erdi »

TUTUMLU AİLESİ

(Baştarafı Sh. 44 de)

Hepsi harıl harıl çalışıyordu. Ayrıca bu türlü iş de çok hoşlarına gitmişti. Sepetleri, kovaları, lüzumsuz kâğıtlar, kırık dökük eşyalarla doldurup doldurup bahçeye yığıyorlardı. Çöp yığınının yükseldiğini gördükçe seviniyorlardı. Çocukların küçüklük elbiseleri, ayakkabılarını, giyilmiyen öteberiyi fakirlere verdiler.

Bu arada eskiden her tarafı altüst edip bulamadıkları şeyler de önlerine çıkıyordu. Bu arada annenin Hasan amcaya yapacağı böreğin tarifiyle birlikte birkaç yemek kitabını, yağdanlığı, kurşun askerleri, Ayşenin önlüğü, Hasan amcanın resmi ve daha pek çok şeyi yorulmadan bulmuşlardı.

Dikiş makinesi yağlanmış güzel güzel çalışıyordu. Anne eskileri onarıp ortadan kaldırdı. Şimdi artık çekmeceler, dolaplar derli topluydu. Her şey yerli yerindeydi.

Hasan amca geldiğine pek memnun oldu. Tam bir hafta onlarda kaldı. Ayrıca Tutumlu ailesinin tutumundaki değişiklik de gözünden kaçmadı. Artık varı yoğu bir gün lâzım olur diye kaldırmıyorlardı. Evleri derli topluydu. Her şeyde aşırılığın zararlı olduğunu anlamışlardı.

GALİLEO GALİLEİ

(Baştarafı Sh. 28 de)

şik görünüşlerinin sebebini güneş sisteminin merkezinde güneşin bulunduğu şeklinde açıklamıştı.

Eğer yunanlı bilgin Batlamyus'un dediği gibi güneş sisteminin merkezinde yerküre varsa Venüsün hep hilâl şeklinde görünmesi gerekirdi. Çünkü Batlamyus Venüsün güneşle dünya arasında bulunduğunu kabul etmişti. Teleskobuyla yaptığı incelemelerden sonra Galileo, Kopernik'in haklı olduğu kanısına varmıştı. Gerçekte, Yerküre, Venüs ve Jüpiter güneş etrafında dolanan birer gezegendiler.

Bu büyük buluşların Galileo'ya büyük bir ün sağladığını düşünüyorsanız çok yanılıyorsunuz. Zira o devirlerde insanlar gözleriyle gördüklerine, kulaklarıyla işittiklerine inanmaktan âdeta korkarlardı. Onlara göre gerçeği bulmanın tek yolu bu konuda Aristo'nun dediklerini okumaktı. Örneğin birisi atın kaç dişi olduğunu merak etse hayvanın ağzını açıp saymak aklına bile gelmezdi. Hemen eski bilginlerin ne dediklerini arayıp bulurdu.

Galileo'nun gözlem metodu yüzyıllardan beri süregelen inançları kökünden sarsmıştı. Yalnız ne var ki Yunanlılardan kalan bu fikirler din inançları olarak yerleşmişti.

Galileo ortaya çıkardığı gerçeklerin herkes tarafından kabul edilmesini istiyordu. Bunu sağlamak için de çok uğraştı ama ömrü boyunca bunu bir türlü başaramadı. İnsanların gerçeklere karşı bu kayıtsızlığını, bir türlü anlıyamıyordu.

Yunan bilginlerinin teleskopları olmadığından sözlerinin gerçek olarak kabul edilmemesini iddia etmeye kalkıştı. Kilise büyükleri bunu dinî inançları bozucu bir saldırı sayıp Roma'ya çağırdılar. Yargılandı. Suçlu görülerek hapsedildi. Hattâ bu arada incelemelerinin doğru olmadığını, evrenin merkezinde dünyanın bulunduğunu söylemeye bile zorladılar.

1637 de Galileo'nun gözleri kör oldu. 1642 de 82 yaşında hapiste öldü. Aynı yılda İngiltere'de geleceğin çığır açan bilginlerinden biri, Isaac Newton doğdu. Newton Galileo'nun başladığı incelemelere devam etti ve sonunda güneş sisteminin merkezinde dünyanın bulunmadığını kesin olarak ispatladı.

★

BİRAZ DÜŞÜNELİM

• **Hava sıcaklığı sıfırın altında on'du. Tipide yolunu kaybeden bir avcı, bir dağın eteğinde boş bir kulübeye rastladı. İçerde, bir kutu kibrit, bir gaz lâmbası ve bir kucak kuru odun gördü. Çok sevindi tabii. Sizce acaba önce hangisini yakmalıdır?**

Kibriti. [1]

• **Fatma teyzenin bir ekmek kızartma makinesi var. Makine her seferde iki dilim ekmek alıyor ve bir tarafını bir dakikada kızartıyor. Öbür taraflarının da kızarması için dilimlerin makineden çıkarılıp tekrar konması gerekiyor. Fatma teyze üç dilim ekmeği en az kaç dakikada kızartabilir?**

Üç dakikada. A ve B dilimlerinin bir tarafları bir dakikada kızarır. İkinci dakikada B dilimının öbur tarafıyla C nin bir yüzü, üçüncü dakikada da A ve C dilimlerinin diğer yüzleri.

YILAN BALIĞI

(Baştarafı Sh. 42 de)

nündeki havuzlarda beslerler, altınla, kıymetli taşlarla süslerlerdi. Onları avlamak ve yemek günah addedilirdi. Elbetteki yılan balıkları bu güzel havuzlardan da günün birinde kaçarlar, doğum yerlerine dönmek üzere denizin yolunu bulmağa çalışırlardı. İtalyan köylerinde ise yılan balıkları evcil bir hayvan olarak beslenirdi. Yılan balığının kuyulardaki suyu temiz tuttuğu, bulanıklaşmasını önlediği İtalya'da yaygın bir inançtır. Bu gün bile hâlâ daha, Napoli'nin güneyindeki denize yakın köylerde, her evin kuyusunda bir yılan balığı bulundurulur. Yılan balığı burada senelerce yaşar, varlığını kimseye hissettirmez. Fakat günün birinde köylü kuyudan kova ile su çekerken, balık da kovanın içine girer ve yeryüzüne çıkar çıkmaz kendini dışarı atarak, yılan gibi kıvrıla kıvrıla inanılmayacak bir çabuklukla denize doğru kaçar gider. Demek artık vakti saati gelmiştir, binlerce kilometrelik yolculuktan sonra ana vatanına dönecek, yeni bir döl yetiştirme görevini yapacaktır.

HAYVAN DOSTLARI

Sema Güven

Turhan Çetin

Cengizhan Kılınç

Şemra Haznedar

Metin Torunoğlu

Osman Konaş

Şükran Torunoğlu

Ayşenur İpek

Rıza K. Uygur

Gökçin Ölçen

Bülent Metinoğlu

Nuran Gürbüz

Ayşenur Apak

Engin Aksöz

İrfan Kayserilioğlu

Ahmet Targan

Ümit Arası

Nilüfer Çakez

Faal 7045 - 7

Gülelim

– SAYIN DİNLEYİCİLERİMİZ, ŞİMDİ TANINMIŞ HAYVAN SESİ TAKLİTÇİSİ BAY AHMET ÇOKSES'İ DİNLEYECEKSİNİZ !.

– ÖRNEĞİN RENGİ KAHVERENGİ! ACABA SÜT YERİNE KAKAO MU VERİYOR DERSİN ?.

– DEMİNDEN BERİ TULUMBA ÇEKİYORUM, GENE DE HİÇ BİR ŞEY ÇIKMIYOR !..

– YAZISIZ –

ALEV'le ATEŞ

YAZAN VE ÇİZEN MIŞTIK

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.